МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 49 (4062). | ШОАТТА, 24 апрель, 1965 шу. | Мах 2 кеп.

МЕХКА ПРОМЫШ ЛЕННОСТА ТОЛАМ

1965 ШЕРА I-ча КВАРТАЛА ПЛАН ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШЪЯЬЙ МЕХКА ПРОМЫШЛЕННОСТО

Семилетка толаме чакхъяккхар духьа къовсам а лоаттабеш, промышленноста болхлоша ханал хьалха кхоачашъяьй 1965 шера 1-ча квартала план ерригача производства боарама санна, иштта промышленни продукце хоархIамегIара тайпаш арахецара а. Цу хьакъехьа дувц СССР Министрий Советерча Центральни статистически управлене хоама тIа.

1964 шера хьалхарча кварталаца нийсйича нийс процент дукхагIа хинай промышленни продукци. ДIадахача шера 1-ча кварталаца нийсйича дукхагIа яьккхай: электроэнерги—10 миллиард киловатт-сахьат, мехкдаьтта — 4 миллион тонн, газ — 4,4 миллиард кубометр, кIор — 6,3 миллион тонн, чон — 1 миллион тонн гаргга, болат — 1,4 миллион тонн, кийча прокат — 1 миллион тонн, аьшка руда — 1,5 миллион тонн, болата турбаш — 12,5 миллион метр, е 220 эзар тонн, минеральни удобренеш — 1,5 миллион тонн, серни кислота — 238 эзар тонн, автомобилий покрышкаш — 4 02 эзар, юртбоахама машинаш — 12,7 миллион сома маьха, цемент — 1,7 миллион тонн, вIашагIъийна аьшкабетон — 1,5 миллион кубометр.

Халкъа эша товараш дукхагIа хьадаьд: кIадаши даьреши — 28 миллион квадратни метр, телевизораш—104 эзар, барзкъаш дутта машинаш — 119 эзар, холодильникаш—84 эзар, мебель — 16 миллион сома маьха, дулх — 115 эзар тонн, чкъаьрий — 309 эзар тонн, бежандаьтта — 59 эзар тонн цIенача шурех яь продукци — 545 эзар тонн, ганарий даьтта—72 эзар тонн, кондитерски товараш — 41 эзар тонн, консерваш — 108 миллион банка. ДукхагIа арахийцаяле а, кхоачаш ца еш йисай холодильникаш, радиоприемникаш, телевизораш, мебель хьаяра квартальни план.

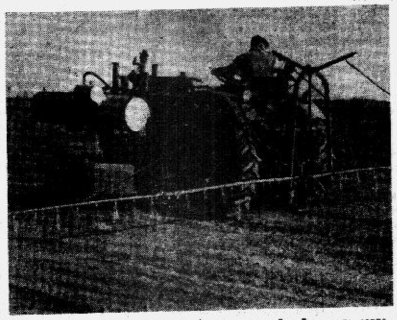
Соахка укх ханна хинначунца нийсйича къахьегама овсарле 5 процент совгIа лакхъеннай.

ЦСУ хоама тIа йоах, промышленность бIарчча хьанийцача план толаме кхоачашъяь йоллашехьа а, тоьлла дукха предприятеш я хIанз а керда юкъейоалаяь производственни мощносташ караерзаяра гIулакх эсала делалеш, продукци арахецара къахьегама овсарле лакхъяра планаш кхоачаш ца еш. Дуккхача предприятеша Iалашдац оттадаьча боарамашка хьежжа накопленеш хулгеи продукце дикал эшначa тайпара лакхъелтеи.

• • •

Ерригача союзни республикашеи совнархозашеи кхоачашъяьй валови продукци арахецара а хьаеча хIамай дукхагIа дола доархIамегIара тайпаш арахецара а квартальни план.

(ТАСС).

КПСС ЦБ мартовски Пленума решенеша дегаш гIоздаьхад юртбоахама къахьегамхой. Семилетка ялхлагIча шера деррига ялаташ дика хьувкъаде лерхI цар.

Урус-Мартана района юртбоахама производственни управлене «Красноармейский» яхача совхоза цхьоалагIча отделене химически веществашца оасар дохадеш да.

Сурта тIа: тракторист Нантаев Шарип.

Н. Кобиашвиле сурт.

ХОЗА А ЦIЕНА А ХИЛИЙТА ВАЙ ГОРОДАШИ ЮРТАШИ

Гаргахоачаш латт деза цIей—ЦхьоалагIа май. Цу денна дикача совгIаташца накъа баха кийчлуш ба Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой. КПСС Центральни Комитета ТIахьехамаша кхы а айдаьд цар творчески хьинар. Мая сийна къахьегама вахте эттача промышленни предприятей болхлоша, юрта боахама къахьегамхоша дог гIоздоах шоай толамашца.

БIаьстий... Ший дувхар хийцад сомадаьннача Iаламо, зиза тоха кийчъенна латт гаьнаш, цIенъеш латт городийи юртийи улицаш. Хоза, цIена мел дар чулоац цу цхьан дешо — бIаьстено.

Республика столица, вай юрташ, болхлой поселкаш, станицаш тоаяра, уж хозагIа хилийтара Iалаьмате дукха балхаш даьд вайцига укх тIеххьарча шерашка.

Цхьабакъда, шоаш баха моттиг кхы а хозагIа, цIенагIа хилийта лов Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошта. Укх шера цу даькъе къаьстта дукха болх баьб Грозный цIенъяра а из тоаяра а дола месячник дIадоладаьча Заводской районе бахача наха, ерригача общественносто. ХIанз сихбенна улицаш, предприятей ковнаш, цехаш, установкаш цIенъеш, цига лерттIа лостам беш ба района къахьегамхой, гаьнашта кIир тох, царна гонахьара лаьтта оахк, кердаяраш дIайогI.

Заводской района общественноста дIадоладь из башха-дика гIулакх массанахьа шерра хьаллаьцад. ЦхьоалагIча апреле денз ерригача районашка дIакхайкадаьд городаши юрташи цIенъяра а тоаяра а дола месячник. Масала, улицаш, заводий, фабрикий ковнаш цIендара, керда гаьнаш дIайогIара дуккхазнахьа субботникаши воскресникаши даьд Ленински районе. Къаьстта дика болх беш я В. Д. Ужаков керте латта улични комитет. Кхо бIаь саг оарцагIваьккхавар цу комитето Казански, Краснознамении, кхыйола а улицаш цIенъяра, цига гаьнаш дIайогIара. Иштта дукха балхаш даьд Е. И. Вильмовская керте латтача улични комитето а, кхы дуккхачар а.

Наьха быт тоаяра, юрташ хоза а цIена а хилийтара йоаггIаш йола терко ю Грозненски районе а. ДIадахача шера районе дIаегIай ткъаьи итт эзар совгIа га, тиллад ткъаьи ялх тIий. Бахача наха эшачунга шоай юрт лостам болаш хилийтарга къаьстта дика хьож Первомайски юрта Совет, ЦхьоалагIча мая цIерахча колхоза правлени.

Цхьабакъда, массанахьа месячник лерттIа чакхдаккхара, юрташ, болхлой поселкаш, станицаш цIенъяра а хозагIа хилийтара а хайра терко ца еш а моттигаш я. Цу тайпара хьалаш да партийни, советски организацеша, юртий Советаша боахамий, производственни предприятей кулгалхоша из дош тесса дитача. Массанахьа санна цхьоалагIча апреле денз месячник дIаккхайкадаьд Наьсарен районе а. Къахьегамхой депутатий районни Совета исполнительни комитета заседане дика соцам тIаийцаб. Духхьал Наьсарен-Вокзале 33 эзар га дIайогIа, улицаш предприятей, организацей, учрежденей ковнаш цIенде лаьрхIад. Бакъда, хIанзалца хьа хайра хIама даьдац укхаза. БIеха я дуккхача юртий улицаш, дIаегIача гаьнашта саго доал дац, царна ханнахьа гIулакх дац.

Цу тайпара моттигаш нийслу кхычахьа а. Масала, Iалаьмате бIеха, цхьаккха лостам боацаш да Старопромысловски районера автомашинашта технически гIулакх деча станце ков, города кхыйола предприятеш, учрежденеш, организацеш.

Вай городаш, юрташ, болхлой поселкаш, промышленни предприятеш бIарг хьоасташ цIена а хоза а хилийтара наьха санна йоакхо е еза партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, моттигерча Советаша, предприятей, организацей, учрежденей кулгалхоша. Уж балхаш деча хьинаре дакъа лаца деза комсомольцаша, кагирхоша. Iалаьмате дика гIулакх да № 1 йолча школа дешархоша дIадоладаьр. Лермонтова цIерахча сквера шефство лелаю цар, хIаьта Чехова цIерахча парка шефство лелаю нефтяной института студенташа. Комсомольцаша, кагирхоша, дешархоша цу тайпара шефство лелае мегаргья бIарччача улицашта, кварталашта.

Дукха новкъостал де йиш я моттигерча Советий депутатий а. Шоаш бахача, болх беча цIена а хоза а хилийтара еррига общественность оарцагIъяккха еза цар, эггара хьалха шоашкара хьокхам а луш. Городий, юртий улицаш цIена хилийтар дукхагIча даькъе цига бахача нахах тийша да. Цудухьа царца лерттIа кхетама болх бе беза, царна массанена дIахайта деза месячник дIаккхайкадаьлга.

Цхьаккха саг хургвац ший улица, квартал, ше болх бу цех, предприяти, организаци цIена а хоза а хилча дика ца хеташ. Ишттача моттиге араваьнна салаIа а балха тIа дикагIа къахьега а безам боагIа. ХIанз бIаьстан цIей—ЦхьоалагIа май тIаккхача дукха ха ца йисача хана массе предприятешка, юрташка районашка субботникаши воскресникаши де деза.

КПСС ОБКОМА ПЛЕНУМ

Селхан, 23 марта Грозне партийни дешара ЦIагIа КПСС Нохч-ГIалгIай обкома VII пленум хилар. «Республикерча юххьанцарча партийни организацей болх миштаби из тоабара де дезараши» яхача дешах доклад йир пленуме КПСС обкома хьалхарча секретара Ф. Е. Титова.

Доклад ювцаш пренеех къамаьлаш дир: КПСС Заводской райкома секретара нов. ЛЯПИНАС, КПСС Шаьла райкома секретара нов. ОСМАЕВА, Урус-Мартана районерча «Красноармейский» совхоза партийни организаце секретара нов. МАЛЬСАГОВА, Сунженски районерча «Победа» колхоза председателa нов. ЕМЕЛЬЯНОВА, КПСС Наьсарен райкома секретара нов. ЦОЛОЕВА, КПСС обкома секретара нов. ДОРОХОВА, Грозненски районерча «Советская Россия» яхача колхоза председатела нов. АДСАЛАМОВА, КПСС Грозненски горкома секретара нов. ЛАТЫШЕВА, ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома секретара нов. ГОЛЫГИНА, КПСС МалгIабика горкома секретара нов. САНЬКОС, метта, исторе, литература Iилма-тохкама института директора нов. САЛАМОВА, КПСС обкома кхалнаха юкъе беча балха отдела заведующе нов. МЕЖИДОВАС, «Ставрогрознефта» НПУ партийни организаце секретара нов. ЕВТЮКОВА.

Дийцача дешах лаьца соцам бир пленумо.

Пленума балхах йола отчет тIайоагIача номер тIа хургья.

КПСС ЦК-а, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ, ВЦСПС-е

КПСС Центральни Комитето, ССР Союза Министрий Совето, Ерригсоюзни профсоюзни союзий центральни совето соцам тIаийцаб «Совхозий а пачхахьалкхен юрта боахамерча кхыча предприятей а кулгалдеча болхлойи специалистийи, хIаьта иштта совхозий трестий кулгалдеча болхлойи специалистийи къахьегамах мах телара а хьакъехьа».

№ 542 а йолаш 1961 ш. 15 июне арабаьннача КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС соцама 14 пункт хувца а хувцаш, оттадаьд, должностной окладаш (расчетни ставкаш) совхозий а пачхахьалкхен юрта боахамерча кхыча предприятей а кулгалдеча болхлоштеи специалисташтеи, хIаьта иштта совхозий трестий кулгалдеча болхлоштеи специалисташтеи хIара бетт-бетта дIателаш хилар.

Цу тIа а ше хиннача тайпара юс юртбоахама продукци йохкарах (яккхарах) юртбоахама продукци йохкара (яккхара) планаш тIеххкхоачашъеча цу боахамийи трестийи кулгалдеча болхлошта а специалисташта а продукци йохкара (яккхара) план цхьа процент тIеххкхоачашдаьча массаза ю шера должностной оклада (расчетни ставка) 0,3 процента боараме кхы тIа а мах телара порядок.

Дилла доаггIача организацешта тIадиллад совхозаши пачхахьалкхен юрта боахама кхыйола предприятеши, цар отделенеш, фермаш, юртбоахама участкаш кулгалдеча болхлоштеи специалисташтеи мах телача группашта юкъеяхьара показателаш а балха боарамга, образованега, стажага хьежжа царна должностной окладаш оттаяра порядок а чIоагIъелга.

Республикай Министрий Советашта, крайисполкомашта, облисполкомашта бокъо еннай, нагахьа санна данза ца доалаш моттиг хуле, балха боарами хьалаши теркал а деш оттаьча алапе фондел тIех-эшашагIа йоацаш совхозий кулгалдеча болхлой, специалистий, керттерча бухгалтерий должностной окладаш (расчетни ставкаш) карарча шера ехкача продукце планови боарама нийсса йолча группашта гарга 1—2 группа лакхъе а лохъе а. Укх соцам тIа белгалъяьха должностной окладаш (расчетни ставкаш) 1965 шера 1 мая денз тела оттаю.

Совхозийи пачхахьалкхен юрта боахама предприятейи кулгалхошта а специалисташта а премеш тел йохкара (яккхара) шера план тIеххкхоачашъярах продукци йохкара план цхьа процент тIеххкхоачаш массаза ю должностной окладах (расчетни ставках): 10 процентага кхаччалца, хIаьта отделенешка, фермашка, юртбоахама участкашка — юртбоахама продукци яккхара план тIеххкхоачашъярах.

Юртбоахама продукци йохкара (яккхара) шера план тIеххкхоачашъярах премеш тел, нагахьа санна оттаяь производства план ялатийнеи дулхаи натуре а хIаьта специализированни совхозашка, цул совгIа, керттерча даькъа продукцена а кхоачашйойя.

Отделеней, фермай, юртбоахама участкай кулгалдеча болхлоштеи специалисташтеи премеш тел отделене (ферма) юртбоахама продукци яккхарга духхьал дIадодар кходарах цу кходаьча ахчах 5 процента боараме. Уж белгалъяь премеш дIател, нагахьа санна юртбоахама продукци яккхара шера план отделене (фермо) кхоачашъяьяле, ерригача совхово план кхоачашъяьяр-яцар аьнна.

Совхозий кулгалдеча болхлоштеи специалисташтеи (отделенешка, фермашка, юртбоахама участкашка балха болча кулгалдеча болхлошкареи специалисташкареи дIаиккхача) премеш тел планал совгIа пайда барах планал совгIа баьча пайдах 5 процентага кхаччалца; планах пайда хургба аьнна лаьрхIа доацача боахамашка премеи тел продукци яккхарга дIабода мах планахчул совгIа лохбарах кходаьча ахчах 5 процента боараме. Уж премеш кулгалдеча болхлоштеи специалисташтеи дIаязъю хIара болхлочун шера должностной оклада (расчетни ставка) доккхалга-зIамигалга хьежжа. Уж премеш тел, нагахьа санна продукци йохкареи из яккхарга дIабодача маьхеи шера план кхоачашъяь хуле.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕИ СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

КПСС ЦК МАРТОВСКИ (1965 ш.) ПЛЕНУМА РЕШЕНЕГА ХЬЕЖЖА КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТОИ СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТОИ СОЦАМАШ ТIАИЙЦАД:

КОЛХОЗАШКАРА ЛАЬТТАШ ОВЛАНГАРА ДЕНЗ ТОАДАРГА ДIАДОДАР ПАЧЧАХЬАЛКХЕН БЮДЖЕТА ЧОТАХ ХИЛИЙТАРА ХЬАКЪЕХЬА

Мелиораце, мистача лаьтташта известковани яра, лаьттай беркат совдаккхара тIадерзадаь кхыдола гIулакхаш чакхдахара боккха лоархIам а беш, КПСС Центральни Комитетои СССР Министрий Советои соцадаьд, колхозашка лаьтташ овлангара денз тоадеш ду балхаш а (къайла йола дренаж, боахама чухьара лаьтташ докъаду гуччахьара сеть хьалъяри эргаяккхари, хьуи кIотаргаши шоай овлаш а тIехьа хьаяхари кхыдола культурно-технически балхаш дари, торф йоаккхаш, дIакхухьийташ, цунах пайда эцаш деча балхий комплекс, мистача лаьтташта известковани яр, известкови удобренешкеи сланцеви овкъаргеи бода мах, уж хьатIаяхьаши лаьтташка дIатовсаши дIадодар юкъе а долаш) колхозашкарча дирача лаьтташта гипсовани еш ду балхаш а, гипсага бода мах, из дIаккхухьаши лаьтта тоссаши дIадодар, хIаьта иштта цу белгалдаьча балхашта проектно-сметни документаци оттаеш дIадодар а тIехьа халкъа-боахама планашка оттадаьча балхий боарамашка хьежжа операционни расходашта хьожадеча, Пачхахьалкхен бюджетерча ахчан чотах хилийта. ГIишлой организацеша колхозашкара лаьтташ овлангара денз тоадара деш дола балхаш подрядни балхий планашта юкъедохийт.

КОЛХОЗАШТА ФИНАНСОВИ НОВКЪОСТАЛ ДАРА ХЬАКЪЕХЬА

КПСС Центральни Комитетои ССР Союза Министрий Советои колхозашта финансови новкъостал дар, юртбоахама продукташ дIахо дукхагIа йоахийтаргйола, колхозий общественни фондаши доходаши лакхъергйола хьалаш хилийтар а хIаьта иштта колхозхой материальни безам дукхагIа тIабахийтар а духьа СССР Госбанк декхарийла яьй, СССР Госбанка ссудашка гIолла хьаьрча 2010 млн. сомага кхаччалца дола ахчаш, цу даькъе 1450 млн. сомага кхаччалца дола дуккха ха йилла тела ссудаши 560 млн. сомага кхаччалца дола (хьалхагIа ха тIехьаяьккха хинна) лоацца ха йилла тийна ссудаши, цкъарчоа лаьрхIа, колхозашта тIера дIалаха.

Цу соцамца тIехьадаьккхад контрактаце договорех заготовительни организацешкара ийдаьча ахчан авансаех колхозашта тIадиса 120 млн. сомага кхаччалца дола колхозашта тIера декхар. ТIехьадаьккха декхар пхи шу даьлча дIатакха деза, 1970 шера денз дIадоладаь.

КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советои соцам баьб колхозашa машинно-тракторни ремонтно-технически станцешкара ийцача техниках, помещенеех, оборудованех тIадиса деррига декхар (120 млн. сом) колхозашта тIера дIадаккха.

Союзни республикай Компартей ЦК-аши Министрий Советаши декхарийла ю:

колхозий экономически хьалага а хьежа, цар общественни производство айергйола, къахьегама овсарле лакхъергйола, продукци яккхарга дIабода мах лохбергбола, совнагIа общественни рузкъаш дIаухийтаргдоаца, колхозий ахчан доходаш совйоахаргйола, колхозхошта къахьегамах тела мах лакхбергбола мероприятеш кхы тIа а чакхъяха;

Укх соцамга хьежжа колхозашта деш долча финансови новкъосталах эффект йоккхагIа йолаш пайда эцараи колхозий экономика дIахо чIоагIъелга Iалашдараи чакхйоаха мероприятеш колхозхой собранешка шерра ювцилга вIаштIехьдаккха.

• • •

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТО СОЦАМ ТIАИЙЦАБ «СОВХОЗАШКА А КХЫЧА ПРЕДПРИЯТЕШКЕИ ОРГАНИЗАЦЕШКЕИ А ШОАЙ ЛАЬТТАШ ДIАЧУДЕННА ЙОЛЧА КОЛХОЗИЙ ЧЛЕНАШ ХИННАРАШ ПЕНСЕЦА IАЛАШБАРА ХЬАКЪЕХЬА».

Соцамо оттадаьд, совхозашка а кхыча предприятешкеи организацешкеи а шоай лаьтташ дIачуденна йолча колхозий (цу даькъе чкъаьрий доахарий а) членаш хиннарашта къоаналахи инвалидалахи хьожадеш дола пенсеш, хIаьта цар дезалхошта — кхоабаш вар воацаш бисарах хьежадеш дола пенсеш СССР Министрий Совето 1964 шера 17 октябре № 859 а йолаш арабаьнача соцамца чIоагIъяьча колхозий членашта пенсеш хьежадареи телареи порядка хьакъехьарча Положенех колхозий членаштеи цар дезалхоштеи оттаяьча бокъонашкеи нормашкеи хьежжа 1965 шера 1-ча июне денз хьежадеши телаши хилар.

Цу белгалбаьча наха пенсеш хьежаду пенси дехаш заявленеш хьачуелча, колхозхошта пенсеши пособеши хьежадара гIулакха йолча комиссеша.

Укх соцам тIа бувцача наха телаш дола пенсеш колхозхой социальни Iалашбеча централизованни союзни фондерча ахчан чотах тела дезаш да.

Совхозашка а кхыча предприятешкеи организацешкеи а шоай лаьтташ дIачуденна йолча колхозий членаш а хинна, укх соцамга хьежжа пенси ийде бокъо йоацаш бараштa ют 1962 шера 13 сентябрерча № 959 йолча СССР Министрий Совета соцамца оттаяь хIара бетта пособеш хьежадареи телареи порядок.

1965 ШЕРА 1 МАЙНА ДОЛА КПСС ЦК ТIАХЬЕХАМАШ

1. Даькъала хилда 1-гIа Май — дунен халкъашта юкъера къахьегамхой барта ди, дерригача мехкий болхлой цхьоагIони вошалеи ди!

2. Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

3. Даькъала хилда халкъашта юкъера машари доттагIали!

4. Даькъала хийла марксизм-ленинизм — даим дийна бола революционни хьехам!

5. Даькъала хилба КПСС XX, XXI, XXII-ча съездаша оттабаь, цIаккха а лар тIара баргбоаца парте ленински генеральни никъ!

6. Советски Союза къахьегамхой! Деррига низаш КПСС Программа кхоачашъяра! ДIахьалха долле, коммунизм котйоаккхаш!

7. Деза моаршал да вежарашха йолча коммунистически болхлойи партешка—болхлой классеи берригача къахьегамхойи деналерча авангардага!

8. Даькъала хийла дерригача дунен болхлой класс!

9. Даькъала хилда дунен халкъашта юкъера коммунистически болам марксизма-ленинизма, пролетарски интернационализма, московски совещаней декларацеи заявленеи ларда тIа цхьоагIо йолаши кхотабеннеи хилар.

10. Социализма мехкий халкъаш, дунен халкъашта юкъера болхлой класс, къамий-кортамукъален къовсам лоаттабеш дола халкъаш, деррига революционни низаш! Кхотале империализманеи колониализманеи духьала, къамаш мукъадахар духьа, машар, демократи, социализм бахьан долаш лоаттабеча къовсаме!

11. Дунен халкъаш! Къовсам лоаттабе колониальни лоала сий доаца система массанахьареи цIенъяьи дIаяккхар духьа, империалистически лоIамах хилара массе а формана духьала!

12. Дерригача мехкий халкъаш! Къовсам лоаттабе массанега а цIендаь герз дIадаккхийтар духьа, ядерни герз дехкийтар, сихдаь хьадеш латта герз соцадайтар духьа, лаьттан тIа чIоагIа машар оттабар духьа!

13. Дунен халкъаш! Къовсам лоаттабе Къулбехьен Вьетнамера американски империализма тIема интервенци соцаяр а Вьетнама Демократически Республика духьалара цун агрессивни гIулакхаш соцадар а духьа! ДIадеха къулбехьен Вьетнамера США герзацара низаш хьеца долийташ арадоахилга!

ДIадаха Вьетнама тIера кулгаш!

14. Дунен халкъаш! Къовсам лоаттабе дуккхача оагIорахьара НАТО ядерни низаш вIашагIтоха лерхIача империалистически планашта духьала, малхбузен-германски реваншисташ ядерни герза тIакхачийтара духьала!

15. Дерригача мехкий халкъаш! ВIаштIехьдаккха Малхбузен Германе реваншистски милитаристски низаш юхатохилга, нацистски тIема зуламхошта чIоагIа таIазар делга, германски машара договор делга!

16. Даькъала хийла дунен социалистически система — дунен халкъашта юкъерча болхлой класса керттера карагIдаьннар!

ЧIоагIлулда социализма дерригача мехкий халкъаш кхотаденна хулга, вежарашха дола цар доттагIали цхьоагIои!

17. Вежарий моаршал да социализм хьалъеш боахкача Китайски Халкъа Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда массаза а хургдолеи цIаккха а дохаргдоацеи Советски Союза а Китая а сийлахь-доккхача халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIои!

18. Вежарий моаршал да социализм хьалъеш боахкача Албане Халкъа Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда массаза а хургдолеи цIаккха а дохаргдоацеи советски а албански а халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIои!

19. Вежарий моаршал да социализм хьалъеш боахкача Болгаре Халкъа Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда массаза а хургдолеи цIаккха а дохаргдоацеи советски а болгарски а халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIои!

20. Вежарий моаршал да социализм хьалъеш боахкача Венгерски Халкъа Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда массаза а хургдолеи цIаккха а дохаргдоацеи советски а венгерски а халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIои!

21. Вежарий моаршал да социализм хьалъеш боахкача, американски агрессорашта духьала, демократически наькъашка гIолла шоай мохк машарца вIашагIтохар духьа къовсам лоаттабеш болча Вьетнама Демократически Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда массаза а хургдолеи цIаккха а дохаргдоацеи советскии вьетнамскии халкъашта юкъера доттагIал а барт-цхьоагIо а!

22. Вежарий моаршал да социализм хьалъеш боахкача Германски Демократически Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда массаза а хургдолеи цIаккха а дохаргдоацеи Советски Союза а ГДР-а а халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIои!

Даькъала хийла Германски Демократически Республика!

23. Вежарий моаршал да социализм хьалъеш боахкача, шоай мохк машара наькъаца вIашагIтохар духьа къовсам лоаттабеча Корейски Халкъа-Демократически Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда массаза а хургдолеи цIаккха а дохаргдоацеи советски а корейски а халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIои!

24. Вежарий моаршал да социализм хьалъеш доаллача Кубай турпалерча халкъага! Даькъала хилда массаза а хургдолеи цIаккха а дохаргдоацеи советски а кубински а халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIои!

Даькъала хийла Куба Республика!

25. Вежарий моаршал да социализм хьалъеш боахкача Монгольски Халкъа Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда массаза а хургдолеи цIаккха а дохаргдоацеи советски а монгольски а халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIои!

26. Вежарий моаршал да социализм хьалъеш боахкача Польски Халкъа Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда массаза а хургдолеи цIаккха а дохаргдоацеи советски а польски а халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIои!

27. Вежарий моаршал да социализм хьалъеш боахкача Румынски Халкъа Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда массаза а хургдолеи цIаккха а дохаргдоацеи советски а румынски а халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIои!

28. Вежарий моаршал да социализм хьалъеш боахкача Чехословацки Социалистически Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда массаза а хургдолеи цIаккха а дохаргдоацеи советски а чехословацки а халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIои!

29. Вежарий моаршал да социализм хьалъеш боахкача Югославе Социалистически Федеративни Республика къахьегамхошка! Даькъала хилда массаза а хургдолеи цIаккха а дохаргдоацеи советски а югославски а халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIои!

30. ДIайха моаршал да сийлахь-доккхача индийски халкъага! ДегIа а ухалда чIоагI а лулда Советски Союзеи Индеи халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIои!

31. ДIайха моаршал да сийлахь-доккхача индонезийски халкъага! ДегIа а ухалда, чIоагI а лулда Советски Союзеи Индонезеи халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIои!

32. ДIайха моаршал да американски империализма герза низаца лоаттаеча интервенценеи ший халкъ дехкача антинародни режиманеи духьала, демократически наькъашка гIолла ший даьхе вIашагIтохар духьа турпале къовсам лоаттабеча, Къулбехьен Вьетнама къонахчал долча халкъага!

33. ДIайха моаршал да американски бIунаш арадахар духьа, машара наькъашка гIолла шоай даьхе вIашагIтохар духьа къовсам лоаттабеча, Къулбехьен Корея къонахчал долча халкъага!

34. ДIайха моаршал да машари шоай мехкий къаман лоIам чIоагIбари духьа

(ДIахододар 2-ча оагIо тIа).

1965 ШЕРА 1 МАЙНА ДОЛА КПСС ЦК ТIАХЬЕХАМАШ

(Йистедоалар Долалур 1-ча оагIо тIа).

къовсам лоаттабеча Бирма, Камбоджа, Лаоса, Непала, Цейлона халкъашка!

35. ДIайха моаршал да афгански халкъага! ЧIоагI а лулда, дегIа а ухалда Советски Союзаи Афганистанаи юкъера доттагIалеи дикача лоалахойи гIулакхаш!

36. ДIайха моаршал да колониализм цIенъяь дIаяккхари шоай лоIам чIоагIбари духьа къовсам лоаттабеш долча Iарбий мехкий халкъашка!

37. ДIайха моаршал да ший лоIамера, къаман, демократически паччахьалкхе хьалъеш доаллача, ший мохк социалистически наькъаца дегIаккхувлар духьа къовсам лоаттабеча ВIашагIкхийттача Iарбий Республика халкъага! ДегIа а ухалда, чIоагI а лулда Советски Союзеи ВIашагIкхийттача Iарбий Республикаи халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIои!

38. ДIайха моаршал да ший лоIамера, халкъа, демократически паччахьалкхе хьалъеш доаллача, ший мохк социалистически наькъаца дегIаккхувлар духьа къовсам лоаттабеш долча Алжира турпалерча халкъага! ДегIа а ухалда, чIоагI а лулда Советски Союзеи Алжирски Халкъа Демократически Республикаи халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIои!

39. ДIайха моаршал да колониализманеи империализманеи духьала, шоай лоIам чIоагIбар духьа, къаман экономикеи культуреи дегIайоалаяр духьа къовсам лоаттабеш долча африкански паччахьалкхений халкъашка!

40. ДIайха моаршал да шоай лоIамера, къамий, демократически паччахьалкхенаш хьалъеш доахкача, социальни прогресса новкъа гIолла долхача Ганай, Гвинея, Мале халкъашка! ДегIа а ухалда, чIоагI а лулда Советски Союза халкъаштеи Ганай, Гвинея, Мале халкъаштеи юкъера доттагIали барт-цхьоагIои!

41. ДIайха моаршал да чурчеи арахьарчеи реакцена духьала, ший даьхен паргIатои лоIами бахьан долаш къовсам лоаттабеш долча конголезски халкъага!

42. ДIайха моаршал да империализманеи расизманеи духьала паргIатои лоIами бахьан долаш турпалера къовсам лоаттабеш долча Ангола, Мозамбика, Къулбехьен Родезе, Къулбехьен-Африкански Республика халкъашка!

43. ДIайха моаршал да ший лоIам са ца кходеш империалистически гIаьрахоех лорабеш латтача Кипра халкъага!

44. ДIайха моаршал да империализмана духьала, шоай мехкаш бокъонца шоай лоIам тIа дахар духьа къовсам лоаттабеш долча Латински Америка халкъашка!

45. Деррригача дунен тIа чIоаггIа машар хилийтар духьа дегIа а ухалда, чIоагI а лулда Англе, Америка ВIашагIкхийттача Штатий, Франце, Советски Союза халкъий доттагIали барт-цхьоагIои!

46. ДегIа а ухалда, чIоагI а лулда советски халкъаи Греце а Итале а халкъаштеи юкъера доттагIлен гIулакхаш!

47. ДегIа а ухалда, чIоагI а лулда советски халкъаи Ирана, Пакистана, Турце халкъаштеи юкъера доттагIлен гIулакхаш!

48. ДIайха моаршал да милитаризманеи фашизм юхаоттаяраи духьала къовсам лоаттабеш болча Германе Федеративни Республика къахьегамхошкеи деррригача прогрессивни низашкеи!

49. Вежарий моаршал да фашистски режимашта духьала, демократически паргIатонаш бахьан долаш къонахчалца къовсам лоаттабеш долча Испанеи Португалеи халкъашка!

50. Даькъала хилда Советски Союзеи Австреи халкъашта юкъера доттагIали барт-цхьоагIои!

51. ДIайха моаршал да фински халкъага! ЧIоагI а лулда, дегIа а ухалда Советски Союзеи Финляндски Республикаи халкъашта юкъера доттагIала, дикача лоалахой гIулакхаш!

52. ДегIа а ухалда, чIоагI а лулда советски халкъаи Дане, Исланде, Норвеге, Швеце халкъаштеи юкъера доттагIала гIулакхаш!

53. ДIайха моаршал да ший мохк бизза лоIам тIа баккхар духьа, американски тIема базашта духьала къовсам лоаттабеш долча японски халкъага!

54. Даькъала хийла машар безаш йола Советски Союза ленински арахьара политика!

55. Халкъий дегашка даим дахалда ткъо шу хьалхагIа германски фашизм эша а я сийлахь-йоккха котало яьккхача советски тIемахой, партизаний, болхлой, колхозхой, интеллигенце турпалера гIулакх!

ЦIаккха сийле ма йойла вай Даьхен паргIатои лоIами бахьан долаш лоаттабаьча къовсаме лийгача турпалий!

56. Даькъала хилда сийле яьккха майра Советски Герзашцара Низаш!

57. Советски тIемахой! Еза а лелае, сов а яха воински традицеш, керда котлонаш яха тIемеи политически кийчо еча, фелал йолаш а моллагIа агрессор вохаве массаза а кийча а хила!

58. ЧIоагI а луйла, тоа а луйла болхлой классеи колхозни ахархойи союз — деррригача халкъа юкъарча социалистически паччахьалкхен йохаргIоаца лард!

59. Даькъала а хийла, чIоагI а луйла СССР-а халкъий йохаргIоаца цхьоагIои вежарашха дола доттагIали!

60. Советски Союза къахьегамхой! Деррига низаш материально-технически база хьаяра!

61. Советски Союза къахьегамхой! ШерагIа йоаржае деррригача халкъа социалистически яхь! Ханал хьалха кхоачашъергья вай семилетка тIеххьарча шера план!

62. Сийле хийла коммунистически къахьегама коллективайи ударникийи, производстве хьалха латтарий а новаторий а!

63. Советски Союза къахьегамхой! Мамогга чIоагIъе социалистически доалахье — вай Даьхен низеи халкъа вахар дIахо тоадалареи лард!

64. Советски Союза къахьегамхой! ТIагIертта лакхъе къахьегама овсарле! Къовсам лоаттабе продукце дикал тоаяри из яккхарга дIабода мах лохбари духьа!

65. Промышленноста, гIишлоний, транспорта болхлой! Чакхъяха специализаци, комплексни механизаци, автоматизаци, производствана юкъекхахьа Iилмана, техникана; хьалха латтача опыта карагIдаьннараш! Пайда биззагIа эца производственни мощностех!

66. Советски Союза къахьегамхой! Паччахьалкхен рузкъа мамогга кхомбеш дIаахийта гIерта! Къовсам лоаттабе доал доацаш, совнагIа, хьурмат доацаш леладеча гIулакхашца!

67. Промышленноста, юрта боахама, гIишлоний, транспорта болхлой! Къовсам лоаттабе капитальни вложенеех кхетамцеи кхомацеи пайда эцар духьа, хьалъеш латта гIишлош сихагIа болх бе йолаялийтар духьа!

68. Советски металлургаши горнякаши! ДукхагIа даха руда, чон, болат, прокат, турбаш, бесаш долеи нагтахьа мара ца нийслуи металлаш.

69. Советски энергетикаш! Электростанцеши электросеташи хьалъераш а вIашагIъеххараш а! Энергетика сихагIа дегIаухилга Iалашде, энергосистемах хьалъярген царна эксплуатаци ярген дIабода мах лохбе!

70. Машиностроенеи приборостроенеи болхлой! ТIагIертта къовсам лоаттабе технически прогресс бахьан долаш, халкъа боахам кердагIча машинашцеи прибора шцеи Iалашбар духьа!

71. Мехкдаьттаи газови промышленноста болхлой! ДукхагIа даха мехкдаьттей гази! СихагIа караерзае мехкдаьттеи гази доалла моттигаш!

72. Советски Союза къахьегамхой! Къовсам лоаттабе химически промышленность сихха дегIайоалаяр духьа!

73. Химически промышленноста болхлой! Къовсам лоаттабе юрта боахам дIахо айбара хьашташ кхоачашдара минеральни удобренеши дIайийна хIамаш лораю химически средствашй дукхагIа яхар а цар дикал лакхъяр а духьа!

74. Автотракторни юртбоахама машиностроенеи предприятей болхлой! Мамогга вIаштIехьдаккха трактораш, автомобилаш, комбайнаш, кхыйола юртбоахама машинаш дукхагIа хьаелгеи цар дикал тоаелгеи!

75. Советски геологаш! СихагIа гучадаха вай Даьхен лаьттан ченашкара Iаьльмате дукха рузкъаш!

76. КIора промышленноста болхлой! ДукхагIа баха кIора, лохбе из баккхарга дIабода мах! Пайда дикагIа эца горни техниках!

77. Советски гIишлонхой! ЛакхагIа хилийта гIишлон балхий темпаши дикали! СихагIа хьалйий яха городашкара а юрташкара а производственни, чуIеча цIеной, культурно-бытовой объекташ!

78. ГIишлой материалий промышленноста болхлой! ДукхагIа хьае гIишлой материалаш, изделеш, конструкцеш, лакхъе цар дикал!

79. Хьун, хьу чакхйоахача, каьхата промышленноста болхлой! Мехка дукхагIа лургья вай хьу, мебель, целлюлоза, дикагIа дола каьхат!

80. Ейгачеи кхачани промышленноста болхлой! ДукхагIа хьаде товараши кхачан продукташи, тоае цар ассортимент, лакхъе дикал!

81. Чкъаьрий промышленноста болхлой! ДукхагIа даха чкъаьрий, тоае чкъаьрий продуктай дикал, лохбе уж кийчъярга дIабода мах!

82. Транспорта болхлой! ХIанзарча технически средствашца кийчъе транспорт! Лоацъе мухьаш дIаккхоачадара ханаш, лохбе мухьаш дIаозарга бода мах, гIулакх дикагIа де пассажирашта!

83. Бувзама болхлой! ДегIа а кхувла, эргайоахаш тоа а е бувзама средстваш! Тоаде наха деш дола гIулакх!

84. Советски Союза къахьегамхой! Колхозийи совхозийи экономика дегIайоалаяр — ерригача парте, деррригача халкъа гIулакх! ТIагIертта къовсам лоаттабе КПСС ЦК мартовски Пленумо юрта боахам дIахо дегIабоалабара саготта чакхдаха лаьрхIа гIулакхаш кхоачашдар духьа!

85. Колхозхой, совхозий болхлой, юрта боахама специалисташ! Лакхъе лаьтта леладара культура, тIагIертта производствана юкъекхахьа Iилманеи хьалха латтача опытаи карагIдаьннараш!

86. Колхозхойи совхозий болхлойи! Лакхъе къахьегама овсарле, хадданза чакхъяха материальни безам тIабахийтарах йола ленински принцип! ХIара колхозои совхозои рентабельно болх бергбола гIулакх вIаштIехьдаккха!

87. Юртбоахама къахьегамхой! ШерагIа йоаржае бIаьстан юхье дIаюв хIамаш дика дIайийна яхар духьа лелаю яхь! Къовсам лоаттабе юртбоахама культурай хьувкъамаш совдахар а хьайбай продуктивность лакхъяр а духьа!

88. Юртбоахама болхлой! Юртбоахама культурай хьувкъам лакхбара пайда дикагIа эца органически минеральнии удобренеех!

89. Колхозхойи совхозий болхлойи! Мамогга дегIаккхувла общественни хьайбай боахам! Лакхбе доакъара культурай хьувкъам, пайда дикагIа эца баьций аренехи даьгIенехи!

90. Колхозникаши колхозницаши! Мамогга чIоагIбе общественни боахам! Дакъа дикагIа лаца юртбоахама артела гIулакхашта доал деча!

91. Колхозийи совхозийи механизатораш! Къовсам лоаттабе юртбоахама производство айяр духьа! Дика Iомае, пайда дикагIа эца, лорае техника!

92. Юртбоахама Iилма болхлой! Керда хIамаш гучадоахаш а карагIдувлаш а йIаьхий е практика, айхха бувзам лоаттабе колхозашцеи совхозашцеи! Шоашкара доаггIа дакъа лаца юрта боахама производство дегIайоалаеча!

93. Торговле, общественни кхачан, коммунально-бытови болхлой! Къовсам лоаттабе бахача наьха гIулакх дара культура лакха хилийтар духьа!

94. Советски учреждений болхлой! Тоабе наха юкъера организаторски кхетамеи болх! Овланга гIолла дIаяккха бюрократизм, къахьегамхошта эшараши цар дIадехараши дикагIа теркалде!

95. Iилмаи лакхерча дешара заведенейи болхлой! Къовсам лоаттабе Iилма дIахо тоадар духьа, технически прогресс бахьан долаш! Коммунизма заман чухь хила хьакъ долаш бола специалисташ кийчбе.

Сийле хийла хьалха латтача советски Iилма!

96. Сийле хийла космически аре карарзаеча керда горизонташ хьайийлача, дунен тIа эггара хьалха саг кема чура космосе аравалга Iалашдаьча советски Iилмахой, конструкторий, инженерий, техникий, болхлой!

Сийле хийла майрача советски космонавтий!

97. Литератураи искусстваи деятелаш! Къовсам лоаттабе произведенеш партеи халкъали доаллаш, идея а художественни говзал а лакха йолаш хилийтар духьа!

КъаьгагIа гойта коммунизм хьалъерий гурпалерча гIулакхий сийлеи хозалинах гIувтта а бе, тIехьа а баха коммунистически идеалаш котъяхар духьа лоаттабеча къовсама!

98. Кепа йоазон, радио, телевидене, издательствай, культурно-просветительни учреждений болхлой! ДикагIа новкъостал де партена къахьегамхой марксизма-ленинизма, советски патриотизма, пролетарски интернационализма уйланца хьалкхебара!

99. Халкъа дешара болхлой! ДикагIа хьеха берашта дешар, уйланнеи низаи чIоагIа болаш хьалкхебе уж, тIаккхувш йоагIа тIехье къахьегам дукха безаш, коллективизм йоаллаш, коммунизма гIулакха мутIахьа болаш хилийтара хьехам тела!

100. Медицински болхлой! Тоаде бахача наха ду гIулакх! Практикана юкъекхахьа медицински Iилмана керда карагIдаьннараш! Советски сага унахцIено лораяр духьа къовсам лоаттабе!

101. Даькъала хийла вай халкъий юкъера социалистически паччахьалкхе! ДегIа а ухийла, чIоагI а луйла советски социалистически демократи, паччахьалкхен гIулакхашта доал деча лакхлулда берригача къахьегамхой хьинар!

102. Даькъала хийла советски профсоюзаш — коммунизма школа!

103. Даькъала хилба советски кхалнах — коммунистически общество хьинаре хьалъераш!

Сийле хийла кхалсага-наьна, бераш кхедечун, кIаьд ца луш цIагIа а производстве а къахьегачун!

104. Даькъала хийла Ленински комсомол — Коммунистически парте тешаме гIонча а резерв а!

105. Кагий нахи мехкарийи! ТIагIертта знанеш Iомае, коммунистически хьисапе болх бе а даха а Iомале! Шоай къона низаши хьинари дIадахийта коммунизм хьалъяра сийлахь-доккхача гIулакхага!

Даькъала хилба сий дола советски кагирхой!

106. Пионераши дешархойи! Дика дешалаш, къахьегам дукха безаш а лоархIаш а хила! Ленина гIулакх бахьан долаш, коммунизм бахьан долаш хьинаре къовсам лоаттабераш хила кийчле!

107. Коммунисташи комсомольцаши! СССР-е коммунизм хьалъяр духьа лоаттабеча къовсаме хьалха латташ хила!

108. Сийле хийла сийлахь-доккхача советски халкъа—коммунизм хьалъеш доаллачун, лаьттан тIа машар оттабари берригача наьха ираз хилийтари духьа къонахчалца къовсам лоаттабечун!

109. Даькъала хилда партеи халкъеи сийлахь-доккха дохаргдоаца цаIал!

110. Даькъала хийла Советски Социалистически Республикай Союз!

111. Даькъала хийла вай хьамсара Советски правительство!

112. Даькъала хийла Ленина хьаьсий дола Советски Союза Коммунистически парти!

113. Даькъала хийла лаьттан тIа деррригача халкъий Машар, Къахьегам, ПаргIато, Нийсхо, Вошал, Ираз чIоагIдеш йола коммунизм!

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитет

Майна хьалхара къахьегама вахта дика дIахьош дукха предприятеш я вай республике. Царех я № 7 йола Грозненски монтажни управлене нов. Калкова кулгалду слесарий бригада (аьттехьарча сурта тIа). Химкомбинатан нефтемаслозаводан лаьрхIа металлоконструкцеш кийчъеш я из бригада. Март бетта план 113 процент кхоачашъяьй, укх бетта план а иштта кхоачашъеш хьайоагIа из.

Гудермесски медицински инструменташ еча завода коллективо тIеххкхоачашъяьй квартала план. Май сийна укх бетта план шикхо ди хьалха кхоачашъе лерхIцо. Къаьстта дика къахьегаш ба прессовщицаш Голодникова Надеждеи Матвиенко Тамарейи (аьрдехьарча сурта тIа).

Н. Кобиашвилеи Д. Василийкои сурташ.

ОБЩЕСТВЕННИ ХЬИСАПЕ

Вай мехка коммунизм шерра хьалъеча хана халкъа боахамаи къахьегамхошта коммунистически кхетам лучеи деш дола партийни кулгал тоадар, цун формаш эргаяхар динза даргдоацаш да чIоаггIа лоархIаме партийни аппарата балха юкъе шерра общественность озар. Цудухьа тха райкомо ше хIара денна беча организаторски а массово-политически а балха чIоаггIа пайда эц общественни активах. Уж ба эггара хьалха парте райкома кандидаташи членаши, ревизионни комиссе членаш. Царех дукхагIбараша хьинаре дакъа лоац тайп-тайпара общественно-политически балхаш деча, пленумашка кийчо еча, бюро дувца дешаш кийчду, цар решенеш чакхъяхара новкъостал ду.

Райкоме общественни хьисапе болх беш я шоашта юкъе 125 саг а волаш йола нийс отдел, сектор, комисси, совет. Къаьстта дика болх бу парте дIаэцача наьха дешашка хьожачеи коммунистий персональни дош тохкачеи комиссе. Шийтта сагах латтача комиссена керте латт партийни болхло хинна, хIанз пенсионер вола, къаьна коммунист Бондаренко Андрей Гаврилович. ХIара бетта шозза-кхозза, балха Iа яьнначул тIехьагIа, заседанеш ю комиссе. Болх дикагIа вIаштIехьбаккхара комиссе членашта юххьанцара партийни организацеш дIахьожаяьй. Парте дIаэцача сага е персональни дош райкоме дувцалехьа лерттIа техх, нагахьа санна эшаш хуле комиссе членаш юххьанцарча партийни организаце а бахе коммунисташа цу дешах фу йоах хьож. Дош теххачул тIехьагIа выводаш ю, де лерхIар комиссе членаша шоай заседане дувц. КПСС членалла дIаэцара а персональни а дош теххача новкъостал ду КПСС райкома из дош нийса къоастаде.

Духхьал заседани ярца боалаш бац комиссе болх. Масала, комиссе дIадоладарах КПСС райкомо дийцар КПСС мугIараш дегIа миштта доагIа а Нохч-ГIалгIай химзавода, «Грознефтехимгаз» яхача управлене технологически цеха юххьанцарча партийни организацешка къонача коммунистийта кхетам миштта лу а. Комиссе членаш нн. Дорошкевич, Пинчук, Клименко, Баскова, Лесниченко цу организацешка а баха парте мугIараш дегIа миштта доагIа хьежар, юххьанцарча парторганизацей секретарашта хьехамаш дир.

Йоккха опыт Iоаяй Iилман атеизма Совето (совета председатель ВНИИКАнефтегаза филиала конструктор П. В. Курскиев). Бахача наха юкъе Iилман атеизма пропаганда еш дукха болх бу Совето. Н. Крупскаяй цIерахча культура ЦIагIа хьайийлай вай республике дикагIчарех лоархIа эшшача кхоачамца Iалашъяь Iилман атеизма кабинет. Культура халкъа университета атеизма факультета ладувгIарий занятеш дIахьу кабинете. Ала деза тха районе общественни хьисапе болх беш унахцIенои культураи университеташ хилар. Цига ладувгIаш 300 гаргга саг ва. Культура университете болх беш я кхоъ факультет — технически прогресса, музыкальни, Iилман атеизма.

ЧIоагIа терко ю парте райкомо халкъа университетий балха. Лекцеш ешача юкъеззаб дикагIа бола лектораш-общественникаш. Масала, № 46 йолча юкъерча школа биологи хьехаш вола нов. Колодий, школай директораш нн. Холмовский, Веденко, Шувалова, Токарева, иштта кхы.

ЧIоагIа дегIаденад Октябрьски къахьегамхой депутатий райсовета общественни хьисапе болх белга. Исполкоме йолаш я штате йоаца пхиъ отдел: халкъа образоване, торговле, культура, къахьегамхошта бытовй гIулакхаш дара.

Боккхача пайдане болх беш я штате йоаца халкъа образоване отдел. Цунна керте латт хьехархо хинна, хIанз пенсионер вола нов. Анистратов. Отделене болх беш ва 15 саг — уж берригаш а хьехархой ба. ХIара денна болх бу отдело. Тайп-тайпарча дешашка хьажа беза отдела члений — бераш школе-интернате, берий бешамашка, яслешка дIаийдеш, иштта кхы а. Боккха теркам тIабохийт школашка дешара хьехама болх дIабахьара, деррига бераш деша чуозара дешашта. Цу даькъе депутатски комиссеша а хьинаре дакъа лоац. Цул совгIа района улицай комитеташка, новкъостий судашка чуэза общественни хьисапе болх беш эзар совгIа саг ва.

Сий долаш ба партийно-паччахьалкхен тIаьхьожама комитеташта новкъостал дара группай болх. Района предприятешка а учреждене шка а бIаь гаргга я уж. Царех дукхачар пайдане болх баьб. Дика болх беш я уж группаш Грознерча станце, вагонни депо, телемеханизированни промысле, электромеханически заводе.

Грозный станцеи вагонни депои новкъостала йолча группаша партийно-паччахьалкхен тIаьхьожама районни комитетаца цхьана чIоагIа къовсам лоаттабу мехкдаьтта продукташ дIа-юха кхухьача хана кIезигагIа йойтара. Дукха ха яц вагонни депо промывочно-пропарочни станце мехкдаьтта продукташ чу а юсаш цистернаш иха. Иштта цистернаш хьаухийтача моттигашка каьхаташ дахьийтар. ХIанз мехкдаьтта чудусаш йола цистернаш геттара кIезигьеннай.

М. КОСТЮК,
КПСС Октябрьски райкома орготдела заведующи.

ЕРРИГСОЮЗНИ ОЛИМПИАДЕ ДАКЪА ЛАЦА

БIаьстан каникулаш хиннача деношка просвещене министерства городскойи районнии халкъа образоване отделашца цхьана къонача математикий, физикий, химикий олимпиадаш чакхъяьхар. Цига дакъа лоацаш республикерча школашкара пхийтта эзар дешархо вар.

ХIара олимпиада кхаь турах хилар, хьалхара тур—школашка, шоллагIъяр — районашка, городашка, кхоалагIъяр — (республикански) Грозне.

Городашка, районашка хинна тураш йистеяьнначул тIехьагIа республикански олимпиаде дакъа лаца бокъо яьккхар 253 саго. Царна юкъе бар Грознерча, МалгIабикерча, Гудермесерча школашкара а Сунженски, Ведана, Наурски, Шаьла, Грозненски, Шелковкой районашкарча школашкара а дешархой. Школьни программа юкъе ца доагIа хала задачаш дар дешархоша даьраш.

Химически олимпиаде хьалхара моттиг яьккхар № 25 йолча школа 9-ча классерча дешархочо Бойко Генас, № 1 йолча школа 10-ча классерча дешархочо Иволгин Валентина, Шелковской юкъерча школа 11-ча класса дешархочо Максимов Геннада, Аргунски № 1 йолча школа дешархочо Васханов Руслана.

Математикашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар № 1 йолча школа-интернате кхеваьча Еременко Виктора, № 3 йолча школерча Кудряшов Юрас, Грознерча № 2 йолча школерча Григорьев Александра, физически олимпиаде белгалбаьлар Грознерча № 2 йолча школе 10-ча класса дешархой Озниев Николай, Козловский Володя, Фунтиков Александр.

Физикеи математикеи дика кхетаеш хилар хьахьекхар Грозненски района Победенски юкъерча школа дешархочо Каптюхина Ирас, Ассиновски юкъерча школа дешархочо Есин Николая, Гудермесерча № 1 йолча школа дешархочо Смирнов Юрас, кхыбараша а.

Лакхе цIи мел яьккхача дешархошта наградаши маьхера совгIаташи деннад. ХIаьта уж массавар укх деношка Москве бахаб. Цига хургйолча Ерригсоюзни олимпиаде дакъа лоацаш хургба уж.

В. ДРУНЧЕНКО,
гороно инспектор.

ДОКУМЕНТАША ДУВЦ

Ленин! Миллионаш болча наха доккхал деш йоах из ціи. Ленина ціераца сийрда кхоане — коммунизм бІубенна хьалъеш доалл советски халкъ.

Сийлахь-воккхача баьчча ціи еза я Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхошта а. Граждански тІом лаьттача а халкъа боахам юхаметтаоттабеш хиннача а шераш В. И. Ленина мах баь варгвоацаш доккха новкъостал даьд вай республика халкъашта. Владимир Ильича тІадилла гІулакх кхоачашде тайп-тайпарча хана Нохч-ГІалгІай чу ихаб Г. К. Орджоникидзе, С. М. Киров, М. И. Калинин, К. Е. Ворошилов, А. И. Микоян, шоаш дІакхаьчача ленински къамий политика — халкъашта юкъера доттагІален вошален политика чакхйоахаш хинна кхыбола Коммунистически парте деятелаш.

Нохч-ГІалгІайчей къахьегамхой дегаш чІоагІа хьестар Ленина еча йоакхоно. Шоай собранешкарей конференцешкарей дзеча письмошка, резолюцешка цар белгалдоахар шоаш баьчча дукха везаши цунна баркал балаши хилар.

Ераш да массеха документ...

ГІалгІай Халкъа съездо гІалгІай Советски Іаьдала тешаме хиларах В. И. Ленинга яхьийта ТЕЛЕГРАММА

1918 ш. 15 сентябрь.

«4-ча сентябре Къаман совето Ковзоева председателал а деш Наьсарен-Вокзале гулъяьча гІалгІай Халкъа съездо, 12.IX «Борьба» яхача тифлисски правительственни газета тІа «Кавказа лоамарой» аьнна корта а болаш араьйнача заметкана чІоагГІа раьза а йоацаш дІакхайкаду, гІалгІай халкъа лаьтта а паргІато а еннача казакашха болча хьакимий Іазапах ше мукъадьккхача Советски Іаьдала ше хьадла тІехьа хилар. Областе порядок юхаоттаяр алхха Терски областе бахача къахьегача наьха гІулакх да. Къаьнара порядкаш шоашка юхаккхоачае ловши английски капиталистий ахчах вайца тІом беши бола казакех баьнна контрреволюционни хьакимаш бахьан долаш гІеттаб граждански тІом. ГІалгІай халкъо дерригача дунеига дІакхайкаду гІалгІай Российски Федеративни Советски Социалистически Республиках дІадаккха йиш йоаца дакъа хилари германски полкаш Терски областе йоалаяр духьа германски командованеца переговораш яра цар цхваь цхьан сагах викал ваь ца хилари. ГІалгІай-халкъо дІакхайкаду, Терски областа доазонел сехьадовла гІерташ кхыча мехкий бІунаша леладу гІулакхаш гІалгІай халкъо ший мехка доал шийгара даккха уж гІерттилга лоархІаргхилари Российски Федеративни Советски Социалистически Республике дахача халкъий боккъонаш цу тайпара телхаяра духьала шоашка долаш долча низашца къовсам лоаттабергхилари».

Коссиор Грозненски мехкдаьтта управлене председателалла хьожавеш В. И. Ленина яйта ТЕЛЕГРАММА

1920 ш. 22 апрель.

Грозный, Коссиорага, Пыдаевга, Смилгайга

«Пыдаев тІема балхаш тІа юхавоалавайза барг ца хиларах а цу тІа, Промышленни Мехкдаьтта района кулгалдераш цу гІулакІа лаьрхІа дола эскара доакъош юкъе а озаш чІоагІагІа декхарийла баьза барг ца хиларах а сона бакъахьа хет Коссиор Грозненски Мехкдаьттауправлене Председателалла хьожаве предложени елча из веррига а массадолча гІулакхашта а Главконефта органашта кара хургволаши цо ший еррига ха мехкдаьтта боахама доал. Цара гІулакха дІатергйолаши. Юкъарчал доацаш труд — армейцашта кулгалдара помощник хоржаргвар цо шийна. Пыдаев кхы хье ца луш Коини эскара РВС мукъах дІаваха веза. Телеграммаца хоам бе Коссиор гІулакха тІа дІатІавахарах.

Предсовнаркома ЛЕНИН».

Грознера ена машиннаькъа состав Іойоассаяра хьанъехьа Главтопага В. И. Ленина яхьийта ТЕЛЕГРАММА

1920 ш. 22 апрель.

«46 вагон юкъе а йолаш (14 вагон бензина, 5 — фатагена 3 — минеральни даьтта, 8 — мехкдаьтта 16 — мазута) Совнаркома Председатела В. И. Ленина цІерах Грознера ена состав массазарча порядках дІаекъаргйолаш Іойоассаелга тІадулл Главтопа».

Халкъа Комиссарий Совета Председатель ЛЕНИН».

Лоамарошта ахчанца новкъостал дара хьакъехьа В. И. Ленина Г. К. Орджоникидзега дахьийта ЗАПИСКА

Кавкаски Фронта Реввоенсовет.

1920 ш. 25 апрелал тІехьа ца доалийташ.

«Аз Хьох викал ву лоамарошта ахчан новкъостал дела Халкъа Комиссарий Советага гІолла чакхдаккха аз дош душ хилар царга дІахайкаде. Цун чотах дІале царна 200 миллион нага кхачалца.

ЛЕНИН».

Деникински бандашкахьара саготенаш тІанхаьчача лоамароша В. И. Ленина еча йоакхонна денна жоп

1920 ш. 5 маел тІехьа ца доалийташ.

«Оаха дег тІара баркал оал Советски Россеи дерригача дунеи къахьегамхойи баьччана Ленина саготаш тІаккхаьчача лоамарошта новкъостал дарах. Къахьегама ГІалгІайчено ший дерригa низаш тІадохийтаргда цун шоаех бенна тешам боа ца бара».

В. И. Ленин цамогаш хиларца дувзаденна Стари промыслашкарча В. И. Ленина цІеракча группа болхлойи гІулакхерча наьхеи собране РЕЗОЛЮЦИ

1923 ш. 15 март.

«Н. Ленина лазара хьакъехьа яьча докладах Стари промыслашкарча Ленина цІерахча болхлой группа соцам баьб: цамогаш волча хана Ильича гІулакх деш болча лорашка, цар из бокъонца вийрза валлалца балха дІатІавохийтаргвоацаш наказ дала».

ГІалгІай кагирхой окружной конференце В. И. Ленинга яхьийта ТЕЛЕГРАММА

1923 ш. 27 март.

«Веза Ильич! ГІалгІай коммунистически кагирхой конференце моаршал лу хьога — дунен революце баьччага, цІенача дег тІара лов тхона хьо сихагІа верзар».

НОВ. ЛЕНИН — БУРОВОЙ МАСТЕР

«Горноболхлой Союзо дІадехачунга хьежжа Къахьегама Биржо промыслай 2-ча группага исполнени яйтай буровой мастера гІулакха тІа дІаязвеш волча н. Владимир Ленина (Ульянова) цІерах».

ГРОЗНЕФТА КУРОРТЕ

«Грознефтеи Страхкомеи курортно-отборочни комиссе бакъдаьд Ст. промыслай 2-ча группа буровой мастер н. Ленин курортни дарба эшаш хилар. Курортни карточка н. Ленина Москве Іодохийт н. Калининга гІолла».

Горноболхлой Ерригроссийский Союза Грозненски губернски отдело В. И. Ленини М. И. Калинини сийлахьча горнякалла харжарах баь ХОАМ

1923 ш. Май.

Нн. Калинини Ленини — сийлахьа горняккаш

«Вена волча хана ВЦИК-а Председатель н. Калинин сийлахьча горнякалла а хержав, ВСГ Губотдело къахьегама Биржага гІолла мехкдаьтта чакхдоахача заводий 3-ча группа сгонщикалла а вахийтав. Н. Ленин а иштта сийлахьча горнякалла а хьожаваьв Стари промыслай 2-ча группа буровой мастералла а хьожаваьв.

Волхлоша горнякаша торжественни митинге н. Калининга дІаделар расчетни книжка, хІаьта иштта цунга гІолла дІаденнад Владимир Ильича лаьрхІа, из Горячеводске курорте веха дола книжкеи курортни карточкеи».

Грозненский машиннаькъа узла болхлойи гІулакхерча наьхеи траурни собране РЕЗОЛЮЦИ

1924 ш. 23 январь.

«ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИН вен-налга хайнача оаха, Грозненски м.-н. узла болхлоша, дІахойт тхоаш геттара чІоагІа, боараш боацаш гІайгІа кхаьча хилар. Цу тайпара гениальни баьчча эрсий меттел, дунен халкъашта юкъерча класса а, бакъдар аьлча, вац, цун когаметта дІаотта йиш яц цхьа барт бола РКП(б) ЦК коллектив мара.

Тхона хов, ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ валарах буржуазена юкъе цІаьхка а хьайбай хьисапера дега тІоэле яржаргІолга, цунна хет, баьчча воацаш дисаро вай мугІараш толха а дергда, кета а дергда, аьнна. Циггара хьалхашка отт декхараш — саьхк ма даьннадий, корзагІа ма даьннадий аьнна цхьаккха а белгало ца хулийтилга. Безам тІабахийта, барт тайна, хьинаре болх белга, — из хила деза ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ вайна дагавохар.

Цун васкеташ: а) дунен пролетарски революце гІулакх дизза чакхдоаккхилга, б) юртацара гоьода союз чІоагІъелга, в) дерригa къамаш цхьатарра бокъонаш йолаш хилийтарца союз Іалашъелга, — тешаме, гоалмарза ца доалаш аьшка кулгапа РКП(б) а Централыни Комитето а кулгал а деш чакхдаха деза.

Капитализма дуне дохарцеи коммунистически общество хьалъярцеи эгара дикагІа дола памятник догІаргда вай нов. ЛЕНИНА».

РКП(б) Грозне ст. ячейкага Грозне ст. машиннаькъа узла болхлой группагара КОЛЛЕКТИВНИ ЗАЯВЛЕНИ

«Тхо, Грозне ст. депо болхлой, машинисташ, помощникаш, слесараш, токараш ца хьоахадеш Іе йиш йолаш дац Сов. Россе меттел, дерригача дунен а пролетариата дагалаттар.

Оаха, машиннаькъахоша, российски пролетариата эгара халагІа йолча минута къовсам лоаттабаьб тІема фронте контрреволюцецеи къахьегама фронте транспорт юхаметтаоттаеши. Оаха массаза а дикагІа бола новкъостий РКП(б) дІачу а ахийтаб болх. Класса авангарда — пролетариата сийлахь-воккхача баьччо В. И. Ленина дІакхийлача Коммунистически партена тІеххьа 2-ча мугІаре а ихад.

Деза новкъостий, парте членаш, вай воацаш дисад дуккхача шерашка шун а цунца цхьана тха а Коммун. парти вІашагІъехкаш, кхотаеш, дог урауттадеш хинна саг.

Новкъост Ленин валаро тохадалийтар дуккха болхлой адам, массанена а къахет болхлой класса цу гениальни баьччах. Ший валарца да воаца бой санна йитар цо болхлойи ахархойи парти. Цхьабакъда, тхо, парте доаца машиннаькъахой чІоагГІа безам болаш да шун мугІараштa юкъедахкха, хІаьта н. Ленина дІадоладаь сийрда гІулакх дІахо дахьар духьа тхоаш дІачуэцар дех оаха.

Тхоаш массаза а санна чІоагІа, юха ца доалаш болхлой класс мукъаяккхар духьа къовсам лоаттабеш лоархІ оаха, из да эгара хьалха; вай мугІараш чІоагІдара, царга низ болийтара, тхоай хІара деннарча балха вІехь нов. Ленина васкеташ чакхдахара тхо ӧарцагІдоахараш. ТІехдика кхетаду оаха, дерригача дунен пролетариат капиталистий Іазапах мукъаяккхаро мара В. И. Ленина вай тІадугаш хинначоа айхха вай дІатІадигара новкъостал дерг ца хилар.

ТІехьа йоагІа 59 подпись. 1924 ш. 15 февраль».

Советски, красноармейски, партийни, профессиональни организацей викалашца цхьана Грозненски городской Совето оттаь РЕЗОЛЮЦИ

1926 ш. 20 январь.

«ВорхІазлагІа хержача Р. К. а К. Д. Грозненски Совето Владимир Ильича хьехами уйлаши кхоачаш а еш, юрта ю шефство дІайолаярай юртбоахама культура дегІайоалаярай ахча хьожаду «Нохчеченна шефство лелачеча обществана»*) яла цхьа трактор эца.

Грозненски Совето еррига организацеш тІахьех къахьегача адамашта веза волча Владимир Ильича васкеташ кхоачашдеча дакъа лацарай цу лаькъе Грозненски Совето дІадоладаь гІулакх хьаллацараи».

*) 1926 шера 1 Мае торжественни митинге Нохчий автономни областа викалашка дІаелар старогрозненски мехкдаьттахой ахчах ийца трактор.

*) Фамилеш документаш тІа дІаязъяьча бесса я.

Дукхагіа ціенош

Мая дезача цІейна сийленца накъа бахара шоай къахьегама совгІат кийчдеш ба Новогрозненски ТЭЦ-а гІишлой управлене 3-ча участка къахьегамхой. Грозне Ново-Катаима яхача поселке 48 квартира йола 3 цІа хьалде доладаьд гІишлошъераша.

Иштта Грозне, Центральни рынка юкке хьалъеш цхьаькха берий бешасли а я участка къахьегамхоша. Сентябрь бетта эксплуатаце дІаалаеаш я из графиках цхьабакъда, шоллагІча квартале из йистеяккхара низ ца кхобеш къахьег участка коллективо.

ДикагІчарех лоархІаш ба укхаза мастера Молоканова коммунистически къахьегама комплексни бригадацара Е. Чеботарева, А. Ахмедова, И. Проскуряков, М. Растокина, М. Крымов, А. Магомедова, кхыбараш.

Д. АМАРОВ.

Мая сийна къахьегама вахте а этта дика толамаш даьхад Грозненски крекинг-завода коллективо. Къаьстта дика къахьегаш, ший балха нормаш тІеххоачашъеш хьайоагІа № 13-14 установка оператора гІонча К. Никольская.

Сурта тІа: оператора гІонча К. Никольская насоса даьтта хьожаш йоал. **Д. Василийно** сурт.

ПРОДУКЦИ ДИКАГІА ХЬАЯРА

№ 1 йола ателье. ХІамаш тегача машинаша цхьатарра ду тата. Цу тайпарча массе а цехашка хулаш дола хІама да из. Укхаза болх беча кхалнахах хІара яр тІагІертта болх беш я ший участке.

Керттерча даькъе индпошива продукци кийчъеш я ателье. Укхаза хьадаь товараш бІаргаго йиш я дукхача магазинашка. Эцархоша чІоагІа хоатташ хул укх ателье яь хІамаш.

Дика вІаштІехьбаьккхаб укхаза болх. ХІамаш тегача цеха болхлой еррига коллектив план кхоачашъяра, продукци геттара дика арахецара, хІамаш еш йола материалаш а электроэнерги а кхояра тІехьа къовсам лоаттабеш я. Цу гІулакхаша лохбу продукцега дІабода мах. Болх геттара дика беш хиларах 18 болхлочоа коммунистически къахьегама цІи еннай, хІаьта из сийлен цІи яккха къовсам лоаттабеш хІанз 25 саг ва.

Продукци дикагІа а дукхагІа а арахецара № 1 ателье коллективо яхь лоаттаю № 8 йолча ателье болхлошца. Цох дика беркат доал.

Ателье коллективо шерагара шу массаза доал лакхъю ший балха темпаш. Укх шера хьалхарча квартала план массайолча показателех 102 процент кхоачашъяьй.

Къаьстта дика толамаш доах хІамаш тегача цеха болхлоша Яндиева Раяс, Хузаева Лизас, Горохова Зинас, Мусольян Але, кхычар.

ХІанз, 1-ча Мая сийна къахьегама вахте а этта доккхий толамаш доахаш я ателье коллектив.

В. МАРЗИЕВ.

ХЬАЛХАРА МОТТИГ ЯЬККХАЙ

Ермоловски хьу чакхйоахача комбината фанерни цеха коллективо къаьстта дика къахьег семилетка тІеххьарча шера. Квартала план тІеххоачаш а еш планал совгІа арахийца фанера 55 эзар квадратни метр я. Комбината цехашта юкъе хьалхара моттиг яккхарах карара кара тела ЦІе байрахк еннай цунна.

«Грознефта» объединене ремонтно-механически завода инициатива хьал а лаьца хьинар кхо ца деш къахьегаш ва цеха хІара станочник, болхло. Коллективо дош деннад Цхьоалагіча мая сийна планал совгІа 25 эзар квадратни метр фанера арахеца, 5 процент электроэнерги кхое.

— Тхоай низ кхобергбац оаха уж декхараш ханал хьалха кхоачашдара, — йоах станочника нов. Леонова.—ХІара станоко сменах арахеца еза фанера 2500 квадратни метр йолча, арахецар 3500 квадратни метр я. Дика къахьегаш ва станочник Алимханов Іарби, болхлой Олейниченко Галина, Романенко Екатерина, кхыбараш.

Я. ЦУЕВ.

КПСС ЦК Пленума решенеш—вахаре!

ХЬИНАР АЙДЕННА

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша дегаш айдаь, укх шера шоаш тІаийца лакхара социалистически декхараш кхоачашдара хьинаре къахьегаш ба «Экажевский» совхоза къахьегамхой.

Нийса оттадаьд КПСС ЦК Пленумо къахьегамхошта хьалхашка юртбоахама производстве толамагІа йолча опытах, техникаеи Іилманеи карагІдаьннарех пайда эцара, боахамий экономика айяра, хІара боахама, района почвенно-климатически хьалашка хьежжа лаьттанх пайда эцара, лакхара хьувкъамаш лургдола ялаташ дІадера хьакъехьара декхараш.

Цхьа шу мара дац «Экажевский» совхоз вІашагІъелла. Бакъдар аьлча, юххьанца халонаш дукха яр: специалисташ кІезига бар, кхоачамболлаш яцар техника, дІадув фу, цул совгІа ремонтни база а яцар. Из дІадаьннад хІанз. Совхоз вІашагІъеллача дениз хьа дукха болх баьб. Массайолча балха участкашка шоай болх дика бовзаш йола кадраш хьожаяьй. Кадраш харжареи балхаш тІа увттаяреи гІулакх партбюроца дага а йоалаш чакхдоаккх совхоза дирекце. Совхозе лакхера образовани йолаш итт специалист ва.

Ремонтни база йоацаш халача хьалашка болх бе бийза бале а бехктокхаме шоаш хилар кхета а деш механизатораша дІадахача Іай техникеи автотранспортий кхашкарча балхашта дика кийчйир. ХІаьта техникана ремонт дика ярах кхашкара балхаш дІадоладеннача юкъе цхьа агрегат ца йохаш болх бу технико.

ДІадахача Іай совхоза специалисташа 24 тракторист кийчвир. ХІанз еррига трактораш шин сменах болх бергболаш трактористашка дІаеннай. Технически кхетам лакхбара механизаторашта шин кІирай звеньевойшта кхаь кІирай семинараш йир Іай.

Тхоай дІаяхача ханара гІалаташ довза а довзаш укх шера кхыча тайпара бу оаха тхоай болх, цох хьахиннар 1-ча кварталo хьахьокх: паччахьалкхенна шура дІаялара план 112 процент кхоачашъяьй, дІадахача шера цу юкъа яьккхачул 35 процент дукхагІа я из, дулх — 368,5 процент деннад, доахан довр кІезигденнад.

ДІадахача шера 750 гектара тІа коартол йийнаяр. Эша техникеи коартол кхеяра опыти ца хиларах планах гектара тІара 87 центнер яккха езача 63 центнер мара чуэцанзар совхозо. Бакъда, цхьайолча механизированни звеноша шоай участкашка дика хьувкъамаш даьхар. Масала, звеньевоя НГІАССР заслуженни механизатора Оздоев Бисолта 50 гектарах хІаране тІара 95 центнер коартол чуийцар, хІаьта Ильясов Аюпа из миссел долча лаьттан хІара гектара тІара 92 центнер яьккхар.

Укх шера тхоай я тха дІае коартол. Соахка Карачаево-Черкесски Автономни областера безача маьхах ийе йийзар тха коартол. Из бахьан долаш а коартол во хиларах а планах цхьан центнерага 7 сом мара дІадаха ца дезача тха дІадахар 12 сом хилар. Коартол кхее бархІ, звено вІашагІъеллай укх шера. Звеньяш вІашагІъехкай шоай болх дика бовзача, опыт йолча механизаторех, шоашта дІакъоастаьча участкай хІара гектара тІара 120—130 центнер коартол кхее, аьнна, социалистически декхараш тІаийцад цар. 850 гектарах хІаране тІара 90 центнер коартол яккха социалистически декхараш тІаийцад тха совхозо.

550 гектар эяба лаьрхІа латта аьхар гуррахье. ХІара гектара тІа 9—10 тонн йолаш 4500 тонн кхо диллар лаьтта.

БІаьстан юххье 2—3 дийнахьа тІоадал дІакъайлар, хІаьта культивацеца цхьана макха а боаккхаш лаьттанца кхо дІаэдир. ХІанз ялаташ дІаделе хІара гектара лаьрхІа 0,5 центнер калийни тухи, 1,5 центнер суперфосфати тосс оаха. Оасар дІа а лоаккхаш шозлагІа культиваци еш лаьттаца дІаэю оаха минеральни удобренеш. Цул тІехьагІа дІаюв оаха яІа, лазараштa духьал молхаш теха коартолаш.

ДІаеле де мел деза балхаш даьд коартолаш юврГйолча лаьтта. ХІанзле 215 гектара тІа коартол дІайийна а даьннад.

Коартолаш дІаювча дика хьокхамаш гойт звеньевойша Оздоев Бисолта, Ильясов Аюпа, кхыбараша. А. Оздоев управляющии М. Дзейтов агрономи волча 2-ча отделене хІара балха дийнахьа 40—45 гектар коартол дІаюв.

Юртбоахама техника республикански объединене яла декхарийла хинна 6—8 коартолаш дІаюв машин тоъац тхона. Укх шера хьалхарча квартале тхона кхухьийта суперфосфат гранулировани яц.

Совхоза Централыни усадьбеи къаьстта МТФ-еи хьалъяр ханна соцадарах чІоагІа сагота ба совхоза кулгалхойи къахьегамхойи. Укх шера а цхьаккха кхоале йоацаш техникана ара ремонт е езар кхерам ба. ХІаьта цу объекташка гІишлош хьалъер «Чечингсельстроя» треста СМУ-5 я.

С. ЦЕЧОЕВ,
Наьсарен района «Экажевский» совхоза директор.

Торонаш гучайоах

ЛоархІаме да колхозашеи совхозашеи паччахьалкхенга йоккхача юртбоахама продуктай: шурий, дулха, ялатий, баьца даарий, сомий маьхаш лакхдар. Боахамий экономика белгтала чІоагІъергья цу гІулакхо. Духхьал укх шера 100 эзар сом совгІа цІена пайда лургба Ленина цІерахча колхоза продуктай маьхаш лакхдаларо. Цунга хьежжа дукхагІа хІама дІакхоачаргда колхозхошка а, кхы а дикагІа тоалургда цар вахар. Цудухьа КПСС ЦК мартовски Пленума решенешта геттара чІоагІа раьза а хинна тІагІертта къахьегаш ба артела членаш.

КПСС ЦК мартовски Пленума решенешта гІулакхаца жоп дала лерхІаш керда социалистически декхараш тІаийцар колхозхоша. Соахкарчул а укх шера планах лаьрхІачул а совгІа чуда лерхІ цар ялат, баьца даараш, комсаш, дукхагІа даккха лерхІ дулх, дукхагІа хьалкхеде лерхІ Іаьсий, Іоахарий, коа тІара оалхазараш, кхыдараш.

БархІ эзар гектара тІа хьалкхею боахаме кхашкара культураш, дукхагІдолча лаьтта дІадийнад кІан мукхи. Соахка юкъера лаьрхІача 10,6 центнер мара ца денача укх шера хІара гектара тІара 14—16 центнер кІа чудахьаргда боахамо. ХІана аьлча, дерригача лаьтта дІадийнар да «безостая-1» яхача фух дола кІа, дика хьувкъ из Наурски района хьалашка. Соахка гурахьа а укх шера бІаьстан юхье а, кІи тІа тайса минеральни удобренеш хІара гектара тІа шиъи ахи центнерга кхоачаш я.

Укх бІаьсти дерригача кІи тІеи мукха тІеи цкъазза макхаш даьхад. Соахка из де кхензар колхозе, хІаьта шозза кІезигагІа тессаяр минеральни удобренеш а. Цхьатарра тІадаьнна, баьццара кІувс санна латт гурахьа дийна ялаташ, пхьаннахьа а йисаяц кІа тІадаланза йола йовкъаш. Гуш да хІара гектара тІара 14—16 центнер кІа чуда, аьнна тІаийца декхар тІеххоачашде низ дІакхоачаргхилар.

Иштта дика хьаьндаьд ялатийна лаьрхІа хьажкІаш дІаюврГйола 550 гектар лаьтта, цу тІа диллад ширдаьнна кхо, гурахьа лаьтта ахалехьа тессай цхьацца центнер суперфосфат, кхы а товсаргъя удобренеш хьажкІашта культиваци еш. Белгалдаккха деза ши эзар гектара тІа колхозе хиш дехкаргхилар а. Царна юкъе доагІа пхи бІаь гектар совгІа кІа, 550 гектар хьажкІаш, 75 гектар дуга, 300 гектар борц, иштта баьца даараш. Хий дилла даьннад 800 гектар совгІа долча кІи тІа. Хий дехкара эша сангарашьи харшаши дика да.

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш кхоачашъяра колхозе дета балхашта юкъе дикка моттиг дІалоацаргья дугеи борци кхебаро. Духхьал цу шин культуро 140—150 эзар сом цІена пайда бергба колхоза. Бакъда, лерттІа доал де деза дугаией берцаи. Ширдаьнна кхои кхоккха е йиъ-йиъ центнер минеральни удобренеши ехка кийчдаьд дуга дІадуврГдола лаьтта. Шиша-кхоккха центнер минеральни удобренеш тайсай борц бувргболча лаьтта а. Кхы а товсаргъя уж тІехь-тІайоагІача хана. Цудухьа вІаштІехьдаргда планах лаьрхІачул дуккха-дукхагІа дугеи борци чуба.

Торонашка а хІанзлехьа кхоачашдаьчунга а хьежача гучадоал соахкарчул 21—23 процент ялаташ дукхагІа чудахьаргхилар. ХьажкІаш а тІехьа паччахьалкхенга дохка деза дерригa ялаташ 1800 тонн йолча дохка йиш хургья 2300—2400 тонн ялат. Планах дохка доагІача ялатех 137 эзар сомий цул совгІа дохкаргдолча ялатех 24—28 эзар сомий дерригa 160—165 эзар сом пайда баргба колхоза духхьал цхьа ялаташ дохкарах.

ДукхагІа лургда ялаташ колхозхошта а. Къахьегаш даьккхача хІара сома лаьрхІа цхьацца килограмм кІа лургда царна.

Боккха теркам тІабохийт колхозе хІанззехьа а гурралцеи Іан замалахьеи хьайбашта эшаргдола доакъараш шортта Іалашдара. ХІана аьлча, цунга хьежжа мара вІаштІехьдаргдац шура, дулх даккха а Іаьсийи Іоахарийи хьалкхеделга кхоачашде а.

Соахкарчул шозза дукхагІа Іалашъяергья йол, хІара Іатта 12 тонни устагІана 0,3 тонни кхоачаргйолаш лаьттах йолларгья силос. Цу гІулакха дІайийнай 500 гектара тІа злако-бобови смесаш, 150 гектара тІа гурахьа дийнад вика эяь кІа, хІара гектара тІара 100—110 центнер йол йоал уж культураш йийначара. Ужаш хиннача лаьтта, йол чуийцача, сийнача доакъарийна лаьрхІа дІабе йиш я борци, хьажкІаши.

Цул совгІа укх шера Іалашъергья колхозо эзар тонн совгІа бобови баьццийи бІаь тонн гаргта люцернаи йол. Бакъда, цу дерригнех кхоачамбаь а ца Іеш 250 гектара тІа дІаюврГья силоса лаьрхІа хьажкІаш. «Узбекская белая зубовидная» яхача фух йола хьажкІаш я дІае кийчъяьраш. Соахка хІара гектара тІара пхи бІаь центнер моша доакъар доалаш дика хилар уж. Тешшаме да укх шера доакъарийна дІаюврГйола хьажкІаш кхы а дикагІа хург хилар, хІана аьлча, тешшаме ларх еллай колхозе цу гІулакха. Тоъаш хургья хьайбашта концентраташ, комбикормаш, кхыяраш, Іалаш а яь 2300—2400 тонн хиллал дІаоттае йиш хургья уж.

ДІадодачул шозза дукхагІа пайда боал колхоза хьайбаш лéладарах, бакъда цох тоъам хинна сатийна Іе дага бац колхозхойи колхоза кулгалхойи. Цудухьа оаха лаьрхІад доахана Іулаш тоаде, из дича йиш хургья хьайбай продуктивность кхы а лакхъе.

Майрра ала йиш я 12—13 процент жаи 7—8 процент доахани укх шера дебаргхилар. Соахкарчул дукхагІа доаккхаргда хІара устагІана тІера тха. шура дІакхоачаергья 2250 килограммага.

Дукха хьалхагІа кхоачашъергья колхозо шура, дулх, кхыйола продукташ йохкара план. ДІаяхача ханага хьежача гуш да из. Юкъера лаьрхІача хІара Іаттагара соахка яьккхачул 200—220 килограмм дукхагІа шура яьккхай дояркаша хьалхарча квартале. ХІаьта дикагІча дояркаша Чеботарева Натальяс, Загаева Найбана, Левак Аннас шоаш кхоабача хІара Іаттагара хІанзле а яьккхай 940—980 килограмм шура. Паччахьалкхенга шура йохкара хьалхарча квартала план ворхІ ди хьалха кхоачашъяьй хьайбаш леладераша.

Дика чакхйоалаш латт колхозе жа дахкара компани а. ГІулакхаш дикагІа да Магомадов Абдул-Кадыреи Колпиков Иванеи бригадашка. Щена я укхазара желаш, дІайхача доахк хІанз Іодаь Іоахарий, тоъаш я дахкачеи дахкаргдолчеи жешта концентраташи комбикормаши. Сакманщикаша тешшаме кхоачашду шоай декхараш. ХІара бІаь жийна тІехьа 130—135 Іахар хул цига. Жа Іуша халланза къовсам лоаттабу Іодаь Іоахарий вІалла дІа ца къастийташ дерригаш хьалкхедара. Нийса лелаю цу бригадашка учет а.

Цхьабакъда, цхьацца кхоачамбоацар дар окотни компани йолалуча хана жа Іуша Гайтаров Тутас, Вацнев Абдулвахида, Шидиев Шуде кулгалдеча жа леладеча бригадашка. ЛерттІа кхабацар дахка а дахкаргдола а жа, из бахьан долаш остдувлар уж, дерригаш дІаяздацар керда Іодеш латта Іоахарий. Уж кхоачамбоацараш дІадахара хоадамболлаш гІулакх дир колхозе. ХІанз гуш да планах хІара бІаь жийна тІехьа хьалкхебе лаьрхІар 95 Іахар мара боацача юкъера лаьрхІача 110—115 Іахар хьалкхебе вІаштІехьдаргхилар.

ХІанзчул тІехьагІа белгтала лакхлургба тІадилла гІулакх сиха а тешшаме а чакхдаккхара бола колхоза кулгалхой бехктокхам. Царех хІара дизза жоп лурга шо-шоай участкашкара болх лерттІа вІаштІехьбаккхара.

КПСС ЦК мартовски Пленума лаьрхІача бесса вай мехкара эзараш совхозаши колхозаши санна сихха дегІайоагІаргья Ленина цІерахча колхоз а, тоалургда колхозхой вахар.

П. ЛОПАТИН,
Наурски района Ленина цІерахча колхоза председатель.
А. ПЛИЕВ,
тха собкорр.

Хьалха латтача ферме

Укх шера дика лел Грозненски района № 3 йолча Плодоовощной совхоза шоллагІча отделене шурий-товарни фермерча хьайбаш леладерий гІулакхаш.

ДІадахача шера валови шура яккхара а из паччахьалкхенга йохкара а план кхоачашйир цар.

Масала, укх шера февральски план 110 процент кхоачашъяьй дояркаша.

— ХІаьта марте мишта бир болх? — хетт оаха ферма завезующега коммунист нов. Александровга.

— Планах 81,8 тонн шура яккха езача 109 тонн яьккхай хьайбаш леладераша — из планал 20 процент совгІа я.

Юрта боахам айбара наькъаш белгалдаьха КПСС ЦК Пленума решенеш дег чура къоабалйо ферма болхлоша.

— Цу решенешка оаха дог доаха дукха ха яр, — йоах ферма скотникаша Ильясов Ильяса, Зангиев Тажудина.—Совхозаштеи колхозаштеи ца йоагІа администрировани лелаяр дІадаргда.

— ЛоархІаше да цхьаькха а, — йоах нов. Алексанова, — юртбоахама продукташ паччахьалкхенга йохкара чІоагІъяль планаш хургья дерригача боахамий. Ийча продукташта оттаьхча маьхаша совхозийн колхозийн рентабельность а экономика а айергья.

Щена болх беш хьабоагІа доаркаш Арсанукаева Сапият, Шабазова Аминат, Канцева Бильхис. Доаханна доагтІа Іунал деш, доакъара йоахоеш хІара беттача Іаттагара 9 килограмм шура йоах цар, из кхыча дояркаша йоаккхачул дукха дукхагІа я.

Шоаш бехктокхаме а лерхІаш цар санна дика къахьег скотникаша Ильясов Ильяса, Бахарчиев Адама, Амирханов Косума.

Шура яккхареи из паччахьалкхенга йохкареи ах шерара план ханал хьалха 1-гІа июль хьатІакхоачаш кхоачашъе лаьрхІад цар.

Уж декхараш кхоачашде низ кхоачаргба къахьегам дукха безаш, барт болаш йолча коллектива.

П. КОВАЛЬНОГОВ.

БИЪ БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Семилетка тІеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра Грозненски швейно-трикотажни объединенена чуйоагІача головной фабрика коллективо хьалхашка оттадаьд доккхий декхараш. ВорхІ шера план 103 процент кхоачашъергья, хІаьта семилетка тІеххьарча шера план ши ди хьалха кхоачашъергья тха коллективо, йоах цуна керте латтача нов. Жабкос. Укх шера балха юкъехьоргья кхоъ керда изделии кердача барзкъий 20 модели. Баракъаш доахача хана кІадаш зехьа доа а ца деш 2500 квадратни метр кІада кходергда.

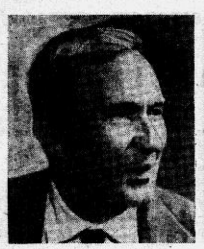
Уж декхараш толамца кхоачашдергхилар хІанзлехьа гучадаьннад. Валови продукци арахецара квартала план толамца кхоачашъяьй барзкъаш тегараша. Тегача хІамашка дІабода мах лохбарах паччахьалкхенна баь пайда ялх эзар сом да. ХІаьта продукци арахецара апрель бетта 15 ден план 103 процент кхоачашъяьй фабрика коллективо.

Укх шера тийгача хІамашта юкъе кІезига хиннай брак, дІадахача шера хьалхарча квартале хинначул шозза-кхозза кІезигагІа хиннай. Цу гІулакха дика кхаьийгад рационализатораша, балха тІа хьалха латтараша, мастераша. Укх шера дикка эргалькхай технологи, балха юкъеккхихьай паччахьалкхенна бІаьш сомаш пайда беш йола дукха рационализаторски предложенеш. Фабрике дукха болхлой ба саратовций болам хьал а лаьца цхьаккха сакхат юкъе доацаш продукци арахецара къовсам лоаттабеш. Царна юкъе ба нн. Щербакова, Сетянова, Эльдарханова, дукха кхыбараш.

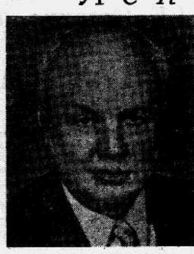
Ши-шегІа хьахулаш дац уж къахьегама толамаш. Керттердар да яхье яьнача сменаша шоай болх нийса вІаштІехьбаккхар. Царна юкъе хьалха латтачарех я мастераша Новиковаси Григорьеваси кулгалдеча участкай коллективаш. Март бетта план 108—110 процент кхоачашъяьй цар. Валови продукци арахецара биъ бетта план хІанзлехьа кхоачашъяьй шинна а коллективо. Цул совгІа тийгача хІамашта юкъе брак а яц цар. Ер бутт бовлехьа май бетта чотах эзараш сомаш мах бола хІамаш тега гІерташ шоай хьинар кхо ца деш къахьегаш ба хІамаш тегараш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Ленински преме лауреаташ

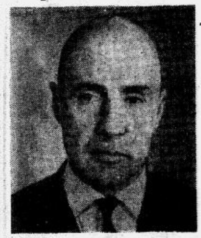
А. Н. КОЛМОГОРОВ — академик.

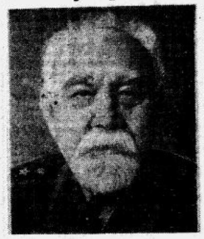
Ю. А. ЗАВАДСКИЙ — режиссер.

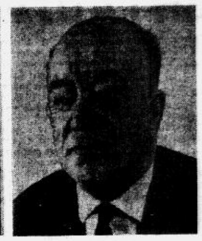
С. С. СМИРНОВ — писатель.

Ю. А. МИТРОПОЛЬСКИЙ — академик.

Е. Н. ПАВЛОВСКИЙ — академик.

Л. А. ЗЕНКЕВИЧ — профессор.

П. Г. КОРНЕВ — профессор.

Советски лорий деналера гIулакхаш

Дукха ха йоаццаш Туле, Приокски издательстве кепа теха арадаьлар М. Мартыновен А. Эвентовен яздаь «Подпольни госпиталь» яха книжка. Документальни повеста юххье язъяь Советски Союза Маршала Иван Христофорович Баграмяна дешахьалхе я. Цо белгалдоаккх, советски халкъо гитлеровски Германеца баьча Сийлахьбоккхача Дай-мехка тIема партизанехи подпольщикехи яздаьча дуккхача книжкашта юкъе военни лорех язъяь произведенеш, халахете а, геттара кIезига хилар «ХIаьта а, — язду маршала, — мехка хала ханаш тIаэттача хьалашка моттигаш хиннай човнаш яь салтийн эпсарашн кIалхарбоахаш бола вай военни медикаш а плен нийслуши советски сага хила доагтIаш долча деналах уж цига баханза болаши. Валарах болча кхерамал чIоагIагIа хиннад цар дегашка биаьча воински дувнан лорий декхараи уж тешаме хилар».

Лохе кепа тох «Подпольни госпиталь» яхача повеста авторех цхьанне А. Эвентова фашисташа дIалаьцача городе нийсвеннача массехк советски медиках язъяь статья.

1941 шера октябрь бетта хьалхарча деношка ше йоаггIача тайпара Орел яхача городе чутилар фашистий мотомеханизированни корпус. Госпиталашта эвакуаци е кхензар советски командоване. Човнаш яь болча нахаца цхьана аккупированни городе йисар Iалаьмате йоккха медицински персонал — лораш, фельдшераш, санитараш, медицински сестраш. Уж-м, бакъдар аьлча, дIалачкъа йиш йолаш, шоай бараштa тIаккхача йиш йолаш бар. Цхьабакъда доарахой а бита дIавахар — из лорен салтечуни декхар кхоачаш ца дара нийсса дар. Юхе совца лаьрхIар медикаша. Цкъа из иштта нийсденна долаш, цар фронтовой окоп укхаза я, новкъостал эшаш болча наха юкъе.

Фашисташа госпиталашкара араклайсар доарахой. Яьссача сатийнача города юкъе гIолла областной больницатахьа бIаьххача мугIарагIа йолаелар носилкаш. Доарахой дIакхухьаш бар лораш, медицински сестраш, санитараши санитаркаши, городе баха нах. Цига, больнице, массехк лорои медсестраси гIулакх деш бар цига юхебиса цамогаш бола городера нахи колхозхойи. Кхы из мара тхов кIийлеи новкъостали хила моттиг яцар доарахошта. Фашисташ тIаккхачалехьа долла хIама кийчдаь даккхар духьа сухал бе безаш дар. Эггара хьалха «вIашагIъэбе» безар доарахойи цамогаш бараши, хIаьта эшараш долча лазара истори хувца е кIалхардар дIа а даьккха кердадар оттаде дезар.

Цхьа дезал санна вIашагIъийра госпиталеи больницаи персоналаш. Цар дув биаб шоай декхар дIачакхдаккха, аьнна. Цхьанне предложени елар дарбан кердача учрежденех «Эрсий больница» яха цIи тилла аьнна. Из легальни цIи а лелаеш болх бора дIалаьцача Орел яхача городе Советски Эскара подпольни госпитало.

Цун керттера лор вар массава раьза а волаш хержа военни звани эггара лакхагIа йолаш вола Вениамин Александрович Смирнов. Цу ханале тоъал дукха вахар диаь саг вар из. 1917 шера военни лор хинна Смирнов, шеко йоацаш, революцегахьа ваьлар, граждански тIем тIа дакъа лаьцар, Петроград контрреволюционни полчищах лораеш хилар, Перви Конни эскара бIунашта юкъе а волаш латаш хилар. Маьрша вахар хьалдеш хиннача шерашка стрелкови доакъошка гIулакхе вар юххьанца зIаматIвола лор волаши тIехьагIа воккхагIа вола лор волаши. 1941 шера ЦхьоалагIча мая цIей тIаккхоачаш воински медицински звани елар Смирновна, хIанзарча генеральскичоа нийсса а йолаш йола, — бригадни лор.

«Эрсий больница» керттерча лора заместитель хилар шоллагIча рангера военни лор Анатолий Алексеевич Беляев. Смирновеи Беляевеи гаргагIа бола соратникаш бар тIом хьайнача хьалхарча деношке а эскаре бига хиина хирургаш москвичаш Сергей Павлович Протопопови Борис Николаевич Гусеви.

Еррига халонаш эша а яь, шоай пациенташта тхов-кIийле яккха, молхаш, цхьа бахьан продукташ лаха а кхоачаш медиkий кхелехьа, юха а хьовзам хилар: доарахой улицашка дIаарахковса, аьнна приказ делар фашисташа.

Фу дича бакъехьа да? ТIаккха хIилла хьовзайир медикаша, цар фашистски эпсараши города управеи тешайир «Эрсий больница» дIакъовла йиш ца хиларах — тIаккха городе гIеттача эпидемашца къовсам хьан лоаттабергба?

Плен бига советски летчикаш къаьстта чIоагIа хьашт долаш яр гитлеровски контрразведка. БирсагIча тайпара денна приказ дар: тар ма лу дукхагIа уж дийна болаш карабоалабе гIерта аьнна: плен боалабаьрашкара ха гIертар уж советски авиационни базех дола хоамаш. Доарахошкара сихагIа а лоткъамаш эца гIертар нацисташ: цар эца лаьрхIа лоткъамаш кIира ха яьнначул тIехьагIа къадала а лоархIам боацаш диса а тарлора.

Цкъа бийсанна Орела тIа советски еза-йоккха бомбардировщик чуяйтар немецки зениткаша. Чов хинна экипажа член Гомзиков Александр военнопленни барий лагере вигар. Цу сахьате цига кхаьчар гитлеровски военни разведка начальник. Сакхетам чу воацаш вар Гомзиков. Разведка начальника приказ делар: доарахо «Эрсий больнице» дIа а виге, пленни верзавара де мел деза хIама а де, аьнна.

Вуггашехьа а духхьал Гусев волча операционне чувигар Гомзиков. Массехк сахьат даьккхар чоалхане операци еш. Летчик лечара ваькхар. ХIанз де дезаш дисар, ха тIехьа а йоахаш, фашисташка Гомзиковгара лоткъам ца эцийтилга дар. Гусева аьлар цунга:

— Тхьовсавеш йола молхаш я хьона. ДIамала. Сомаваьннача хана, цхьанна а сага цхьанна а хаттара жоп ма лелахь.

Палате дIачувигар Гомзиков. Хирурга гитлеровцашка аьлар доарахочун хьоа човхабаьб — лоткъам эца вIалла а йиш яц. Пхи дии пхи бийсеи даьккхар Гомзикова сома ца воалаш уллаш, хIаьта юххе, хувц-хувцаш ха деш, фашистски часовойш а бар. Цхьабакъда, кийчча багIаш эрсий медикаш а бар. ХIа аьнна, Гомзиков сакхетам чу воаггIашехьа а, Гусева аьлар цунга:

— Кхы тхьайса алла мегаргвац хьо, вахара кхераме да. Немцаша деча хаттарашта жоп ма лелахь. ХIаьта, нагахьа санна хье ца вутача кхоачe — «сакхетам чура» варгва хьо. Оаха новкъостал дергда...

Гомзиков венача тайпара вера укхаза пилот Синицын Константин. Цунна дарба деш Сергей Павлович Протопопов вар. Цо доарахочоа хьийхар лоткъамаш эцача хана цун де деза, моастагIашта эпар ца а дувцаш, кхыдар дувцарца ха миштa тIехьаяха еза.

Подпольни госпитала бувзам бар Брянски хьунагIарча партизанашцеи патриоташцеи — Ореле къайлагIа лелаш хиннача подпольщикашцеи. Уж бар уж човнаш хинна бола летчикаш гитлеровций «карара хьабаха» новкъостал даьраш, фашистски контрразведка бера уж боахаш хиннараш. Госпитало таба моттиг лора бувзама юкъе латтача партизанашта а, гитлеровцаш Германе дIабига гIийртача советски наха а. Санитарий - подпольщикий группо, чIоагIа тифах цамогаш ба яхаш бахьан а доахаш военнопленни лагерера човнаш хинна бола советски бIухой госпитале кхувлар. Царех дуккха бараш дукха ца говш подполье, партизанаш болча дIаболхар.

...1943 шера август бетта цхьан дийнахьа советски бIунаш Орела улицашка чухьийлхача хана подпольера хьаьлар госпиталь. Цо шийна дIатIаийцар фронта юххерча Советски Эскара медицински служба полевой пункта функцеш. Из йолча вера медицински служба инарал-полковник, Советски Эскара керттера хирург Николай Нилович Бурденко. Дог тоьадолийташ дар цига вIашагIкхетар. Ший коллегаш мархIа а бехкаш, барташ даьхар Бурденкос. ТIаккха, рапорт дIа а ийца, цо советски командоване цIерах благодарность делар «Эрсий больница» персонала.

Ер я подпольни госпитало баьча балха лоацца итог: эскара юха юкъе вера дарба даь а гитлеровцашта кIалхарваьккха а вола ши бIаь совгIа салтеи эпсари. Царех дукхагIа бараш, цу даькъе 22 летчик а, поашоай эскара доакъошка юхабаьхкар, хIаьта вож юхебисараш тылерча госпиталашка дIабагийтар. Мукъаьлкхача города унахцIене лораяра органашца действующи медицински учреждени а лоархIаш тIаийцар «Эрсий больница».

* * *

ДIахо кхел миштa нийсъеннай эрсий госпиталаца бувзабенна хиннача патриотий? ЦаIаш тIем тIа латташ, Даьхе бахьан долаш беча тIем тIа лийгар, цхьабакъда, дукхагIа бараш хIанз а маьрша а болаш бахаш ба. Советски медикаша кIалхарваьккха летчик Синицын Москвена юххерча Коломна яхача городерча заводе мастера помощникалла болх беш ва. Волгоградски областе юрта боахаме болх беш ва летчик Гомзиков. Ореле ях пенсе тIа яха майра санитарка Лифинова Дарья, хIаьта операционни сестра Алешина Вера Орловски областной больнице болх беш я.

Вай котдаьнначул тIехьагIа столице юха а вена, хьалхагIа ше хиннача балха ва лор Сергей Павлович Протопопов. ХIанз из ва СССР медицински Iилмай Академе Вишневско цIерахча хирурге Института директора заместитель, РСФСР Iилмай заслуженни деятель, Ерригроссийски хирургий общества правлене член а генеральни секретарь а.

Белгалъяьнна факт: ше ергйолча докторски диссертацена материал гулъеш хиннав лор Протопопов подпольни госпитале ше волаш. Цо защита йир цунна котало яьккхачул тIехьагIа ши шу даьннача гIолла.

Аркадий ЭВЕНТОВ.
(АПН).

Доазол дехьара

АМЕРИКАНСКИ АГРЕССОРАШ ЦIЕНХАШТТА БЕХКЕ БАР

БУДАПЕШТ. Американски империалисташа тха даьхен хьакъе чурча гIулакхашта юкъелелхарен агрессен политика лелаю 20 шу даьннад, аьлар ДРВ премьер-министра Фан Ван Донга, ше МТИ агентства корреспондентага еннача интервью тIа. Массехк бетта сигалара Iочу американски агрессораша беча тIема цIенхаштта духьал латт 17 миллион баха нах бола Къилбаседа Вьетнам. Социалистически Къелбаседе лораяра тIехьа шоаш лоаттабу къовсам дIахо бахьа кийча ба ДРВ баха нах.

Вьетнамски халкъои Вьетнама Демократически Республика правительстваи лаьца хаьдда йола позици латт Вьетнама хьакъе 1954 шера яь Женевски соглашени цIенхаштта лархIа езаш хиларах, аьлар ДРВ премьер-министра. Бокъонца чакхъяханза яргъяц цун керттера положенеш, аьнна белгалдаьккхар цо, къаьстта аьлча: США правительство декхарийла я Къулбехьен Вьетнамера ший эскараш арадаха, цо йита еза чурча гIулакхашта юкъелелхареи агрессен политика, цунца цхьана цо дита деза Къилбаседана духьала ше леладу тIема гIулакхаш а. Доазол дехьара цхьаккха саг юкъе ца эккхаш Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара къама Фронта программага хьежжа Кулбехьен Вьетнама проблема ше къоастае еза къулбехьенвьетнамски халкъо. Машара наькъаца Вьетнам вIашагIтохарах йола решени ше чакхъяккха еза вьетнамски халкъо, арахьара саг юкъе а воацаш. Духхьал цу наькъаца мара, аьлар Фан Ван Донга, хьахилийта йиш яц вьетнамски проблема машара наькъаца къоастае йиш йола дика хьалаш.

ДЖАКАРТА. Вьетнама духьалара США интервенци Индокитаях йола Женевски соглашенеш йохаяр да, аьлар Индонезе доазол дехьарча гIулакхий министра Субандриос, ше Бандунски конференце 10 шу дизар дезде баьхкача Азеи Африкаи мехкий кепа йоазон викалашка кхайкарал деш. Кхайкарал тIа йоах, «бехк боацача наха духьал адамаша де йиш йоаца зуламаш ду интервенташа шоай кортамукъалеи шоай лоIамеи хилара тIехьа къовсам лоаттабеча наха».

АЛЖИР. «24 апрель — дунен халкъашта юкъерча колониализманеи империализманеи духьал лоаттабеча къовсама деза ди — Алжире чакхдаргда Вьетнамера американски агресси соцаяра тIехьара къовсам дIахо а шербара тIехьа», — аьлар машар безарий Алжирски комитета генеральни секретара Ферхат Мохаммеда. Цу дийнахь, аьлар цо берригача мехка гIолла чакхъяргья вьетнамски халкъа бокъонаш лораяра тIехьа, цун суверенитети доазуви лорадара тIехьара митингаши демонстрацеши ярца.

Тхо тешаш да, аьлар Ферхат Мохаммеда, машареи кортамукъалени хьашташ деза долча дунен халкъашта Вьетнаме шоай хьаштдар деши, бала, валар дахьаши болa тIема провокатораш совцабе могаргхиларах. «ТIом-бац! Империализм-яц! Колониализм-яц!» — Уж лозунгаш да хIанз дерригача вай планета тIа, халкъий лоIам котбаргба.

ПАРИЖ. Вьетнама халкъа духьала США-ас леладу агрессивни гIулакхаш чIоагIа новкъа да французашта. Парижерча д'Орсэ яхача вокзала юхе «Вьетнама машар!» яхача лозунгаца демонстраци йир 5 бIаь совгIа саго. Сена депортамента лорий комитет кхайкар бахача нахага Вьетнама халкъа медицински новкъостал дар вIаштIехьдаккха тIахьехаш.

КАИР. Дерригача дунен тIарча машар безача низашта могарда американски агрессораш а цар вьетнамски халкъа духьал бу зуламане тIом а соцабе, аьлар ОАР-а машар безарий Къаман совета председатела Камель Бендаре.

Вьетнаме тIом болабаь Пентагона гIозараш гIерт, аьлар Бендаре, Къулба - Малхбузен Азе шоаш баьккха тIема ала шербе а дуне катастрофа тIа оттаде а. Цхьабакъда, цу планий авторашта могаргдац дунен общественность шоай оагIорахьа яккха, аьнна белгалдаьккхар цо.

Котало хургъя халкъий прогресса, уж шоай лоIаме хиларген цар кортамукъаленген, империализмаи эксплуатацеи оагIонгахьа а йоацаш.

ТОКИО. США Вьетнама духьал леладеча агрессивни гIулакхашта духьалара Японе «Мэйдзи» яхача эггара йоккхагIчарех йолча частни университетех цхьанне профессорийн студентийн ассоциаце вIашагIъелла митинг хилар. Митинга юкъе дакъалоацараша дIадийхар ДРВ территоре тIа американцаша етта бомбаш Iалаьмате чехка соцаелген Къулбехьен Вьетнамера США а кхыча мехкий а дерригa эскараш арадоахилген. Протеста заявленеш яхьийтар США президентага Джонсонагеи Японе премьер-министрага Сатогеи.

(ТАСС).

В. И. Ленина хетаяь...

Укх деношка вай республика городийн районнийн культура ЦIеношка, клубашка В. И. Ленин ваь 95 шу дузаш, цун вахарaи балхаи хетаяь сайренаш хилар.

Дукха адам дар самардийнахьа Грознерча Ленина цIерахча культура ЦIен йоккхача зала чу. «Сийлахь-воккха, хьаькъал дола, дог цхьалха дола» яхача темах доклад йир укхаза № 6 йолча болх беча кагирхой сайрийнарча школа директора нов. Венисланске.

А. ТУГАНОВ.

* * *

22 апреле «НаIараш йийла ди» дар Краеведчески музее. «Ленини вай крайи» яхача темах йийшача лекцешка ладийгIар гулбеннача школашкерчеи профессиональни технически училищашкарчеи дешархоша. Ше В. И. Ленинца вIашагIкхетарах дийцар сийлахь-йоккхача социалистически революце дакъа лоацаш хиннача, хIанз пенсионер волча нов. Цифарова. Дукха кагирхой комсомоле хьа а ийцар укхаза.

Н. ЩЕРБАКОВ.

* * *

Сакъердамеи дика кийчо яьи яр Наьсарен районни культура ЦIагIа, «В. И. Ленина вахарахи балхахи» яхача темах парте райкома секретара нов. Василькова доклад а еш дIайийхьар сайре. Районни библиотека заведующе нов. Волковас хьалхе а вIаштIехьъяьккха дика кийчйир В. И. Ленинах долча книжкай выставка. Укхаза баьхнар Наьсарерча 8 шера дешара школа пионераш. Гулбеннарашта боккха сакъердам бир районни культура ЦIен болхлой, Наьсарен юртбоахама техникумеи Наьсарен 11 шера школан дешархой низаща оттадаьча концерто.

Я. МИСЛАУРОВ.

* * *

Хоза, безаме дIаяхар Наурски районни культура ЦIагIа В. И. Ленин ваь 95 шу дизара хетаяь сайре а. Укхаза доклад еш хилар парте Наурски райкома секретарь И. М. Федорова.

А. МАГОМЕДОВА

* * *

Дика дIайихьар Шелковской районни культура ЦIен болхлоша вIашагIъелла «Ленин ваьхав, Ленин вах, Ленин вахаргва» яха сайре. Хьалххе а культура ЦIен фойе хьалъоттадир пролетариата баьчча вахари цун болхи бувца хоза кийчдаь диъ стенд. Укхаза дар эггара хьалха арадаьннача «Искра» газета фотографи, «Правда» газета хьалхара номер. «В. И. Ленин изобразительни искусстве» яхаш яр нов. Тарикова йийша доклад.

Н. БЕРЛИЗЕВ,
Нохч-ГIалгIай АССР культура Министерства воккхагIа вола инспектор.

* * *

Укх деношка швейно - трикотажни производственни объединене головной предприяте клубе хилар В. И. Ленина «Сийлахь-доккха дIадоладаьр», «Мишта вIаштIехьъяккха еза социалистически яхь?» яхача балхех йола теоретически конференци. Укхаза гулбеннабар политически дешара система кружокашка, лекторешка, коммунистически къахьегама школашка ладувгIаш бараш. Шоай теоретически конференци В. И. Ленин ваь 95 шу дизара хетаяьяр швейникаша.

С. СУЛТАНОВ.

АНТИФАШИСТСКИ ИДЕАЛАШТА ТЕШАМЕ ХИЛАР

РИМ, 22 апрель. (ТАСС). «Антифашистски революцегара дIахьалхашка, социализма новкъа» аьнна керте а яздаь «Унита» яхача газето селхан араяьккхар Духьале яра итальянски болама 20 шу дизара хетаяь йола Итальянски компарте кулгалхой заявлени.

«1945 шера 25 апреле хиннача къаман восстане котало ялара 20 шу дузача дийнахьа ИКП кулгалхоша сий ду Итали кортамукъеи ший лоIамеи хилар духьа шоай вахар дIаденнача наьха, йоах заявлене тIа. Духьале яра болама дагалаттар да вай общество овлангара кердаяккхар, цун ларде демократи дегIаяри, социальни нийсхои, машари ба, из нийсхо цIаккха а ца хиннача тайпара тахан эшаш я».

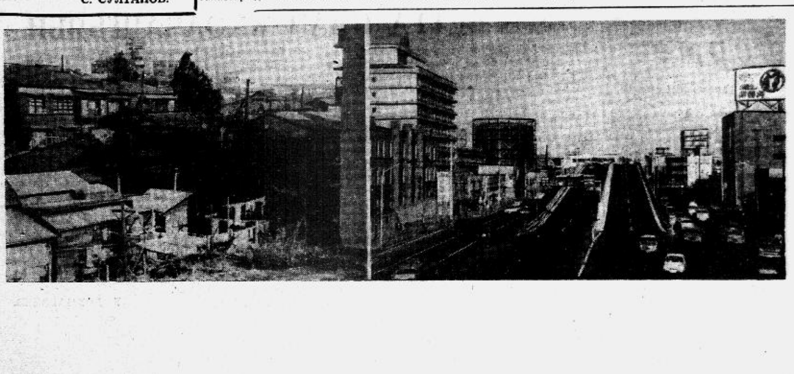
«Социализмага бода итальянски никъ, белгалдоакх заявлене тIа, дIаболалу Духьале яра боламгареи 25-ча апреле хиннача восстанегареи. Антифашистски революци хадданза, вIаштIехьа дегIайоалаяр тахан социализмага дIахьалхашка довлара хиланза даргдоаца хьал да».

Духьале яра болам, йоах заявлени йистейоалаш, хIанз а дIахо бодаш ба. Из таханара къовсам ба. Из ба доллача хIаманца, вай мел леладечунца: ший лоIаме хилара тIехьа къовсам лоаттабарца, машара тIехьа, къахьега, къахьегамхой бокъонаш чIоагIъяра тIехьа лоаттабеча къовсамца. Демократе гIулакх бахьан, демократи котъялара тIехьа къовсам лоаттабеча, болама чакхдаха дагалаьца кердадараш — реальни, хаьдда. Итале социализм хьалъярга бодача исторически наькъа тIехьа болча наьха дегаш ураувттаду Духьале яра боламо.

Японе столицах Токиох ала а доагIаш башахлоний город ала мегаргда. Цига цхьан ханна я вIаьхели къели, хIаразвалари, мискали. Йоккхийча промышленнии торгови фирмай хоза кийчъяьча отелей, ресторанний город а йоккхий йоацача тикай, закусочней, болхлой дезал бахача цIенолгий город а я из.

СУРТА ТIА: аьттехьа — Косюкайдо яхача улица тIара сиха машинаш лела автотрасса дIайолалуча, аьрдехьа — Касюкайдо улицана 300 метр мара гаьна доацаш дагIа (Сибуя яха район) японски болхлой цIалгаш.

ТАСС фотохроника.

Дешархой кулгашца

Балха ди йистедоаллаш № 55 йолча школа завуча кабинета наIарах шорттига хIама техар.

— Хьачувола, аьлар завуча нов. Ю. А. Волкова. Ше дIайовзийтар цо. Из яр № 94 йолча берий беша-ясле заведующи Н. И. Дьяченко.

— Шутара новкъостал эшаш енаяр со, — аьлар цо. Сомий гаьнаш дIайогIа лаьрхIад оаха, бакъда из де саг-м вац.

...ШоллагIча дийнахьа къахьегама урокаш хьехача Д. Горидькоси О. Денисенкоси кулгал а деш ялхлагIчеи ворхIлагIчеи классашкара дешархой гаьнаш дIайогIаш бар. 150 кIоаг баьккха гаьнаш дIаегIачул тIехьагIа царна хий а теха чубахар дешархой. Къаьстта дика къахьийгар В. Кузнецова, Е. Морозова, А. Хашиева, дуккха кхычар а. Царна массанена чIоагIа баркал аьлар берий беша-яслера болхлоша. ХIаьта № 55 йолча школа дешархоша цу беша-яслена шефство е лаьрхIар. ХIанз клумбаш тIа зизаш догIаш а цар ков цхьалха доаккхаш а ба дешархой.

И. ГОРИДЬКО,
Грознерча № 55 йолча юкъерча школа хьехархо.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа, хьажа

Радио: 6.30 — «Нохч-ГIалгIайчен лаьтта леладархо» яха передача (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 7.10 — «Грозненский рабочийн» «Комсомольское племяи» газетий обзор. 8.15 — «Сердало» газета обозор. 8.45 — «Къона тIехье» яха передача (гIалгIай меттала). 16.06 — «СМУ-2 гIишлонхой болча» яха промышленноста передача (гIалгIай меттала). 16.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 16.30 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 16.45 — Легара музыка. 17.00 — «Зори Кавказа» яха журнал. 17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.00 — Москвера трансляци. 19.00 — «Джалка» совхоза парткома секретара Ахмадова къамаьл (эрсий меттала). 19.15 — Концерт.

Телевидени: 18.25 — Дунен мехкашта юкъе латтача гIулакхий хьакъехьа къамаьл. 18.50 — «Лоамаши нахи» яха киноочерк. 19.00 — ГIулакхаш деш бараш вIашагIкхетара клуб. 19.40 — Бераштa дола фильм. 20.00 — Нохч-ГIалгIай ансамбла концерт. 21.25 — «Председатель» яха художественни фильм (хьалхара сери).

Город Грозне, Стари-промыслашка, Нефтемайск яхача городоке 20-ча корп. 6-ча квартире вахача гр-нина **Игошкин** Леонид Алексеевича суде деннад город Грозне, Стари-промыслашка, 36 уч. 22-ча корп. 1-ча квартире яха ший сесаг **Игошкина** Валентина Сергеевна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Старопромысловски района халкъа суде.

Город Грозне, Нови поселкерча, Заветы Ильича яхача улицагIа, 185-ча цIагIа, № 42 йолча квартире яхача гражданка **Степанникова** Елена Георгиевнас суде деннад город Грозне, 15-ча участкерча, № 343 йолча корпуса 4-ча квартире вахача гражданинагара **Степанников** Виктор Николаевичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Октябрьски района халкъа суде.

Город Грозне, Коммунистически улицагIа, № 26, йолча цIагIа 3-ча квартире вахача гр-нина **Тарасенко** Петр Афанасьевича суде деннад город Грозне, Гудермесски улицагIа, № 27, йолча цIагIа 20-ча квартире, яха ший сесаг **Тарасенко** Нина Михайловна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Октябрьски района халкъа суде.

Город Грозне, Кавказа оборона яхача улицагIа, № 41 йолча квартире вахача гражданина **Левченко** Александр Ивановича суде деннад город Грозне, Угловая улицагIа, № 8 йолча цIагIа яха гражданка **Левченко** Валентина Ивановна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Ленински района халкъа суде.

Город Грозне, 12 треста цIерахча поселке, Перекопски переулкагIа 7 гIча цIагIа, № 7 йолча квартире, яхача гр-кас **Соколова** Александра Ивановнас суде деннад город Челябинске, Сталеварий улицагIа, 34-ча цIагIа, № 33 йолча квартире, вахача ший марагара **Соколов** Николай Егоровичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Заводской района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктоккхама секретара — 2-45-48; партийни вахареи, промышленнии, юртбоахамеи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий». Проспект Революции, 7/84.

СФ05236. Заказ № 2495.